

W ROCZNICĘ 25-LECIA SAMORZĄDU MIASTA JASŁA

650-LECIE **MIASTA JASŁA**

Publikacja przygotowana
w ramach obchodów
650-lecia nadania praw miejskich Jasłu

Jasło, maj 2015 r.

Spis treści

	str.
Słowo wstępne Burmistrza Miasta Jasła	5
Odrodzenie samorządu w Jasle	6
Miejscy samorządowcy w latach 1990 - 2015	7
Dokonania samorządu miejskiego na przestrzeni 25 lat	23
Prezentacja Jasła	23
Zadania samorządu miejskiego od 1990 roku	25
Wybrane zadania zrealizowane w okresie 25-lecia	26
• Finanse miasta	26
• Gospodarka	31
• Kultura	39
• Sport i rekreacja	42
• Spraw społeczne	43
Słowo na zakończenie	50

Słowo wstępne Burmistrza Miasta Jasła

W roku 2015 obchodzimy liczne jubileusze: między innymi 650-lecie nadania praw miejskich Jasłu, 65-lecie Jasielskiego Domu Kultury, 50-lecie Stowarzyszenia Miłośników Jasła i Regionu Jasielskiego, 30-lecie ustanowienia Europejskiej Karty Samorządu Lokalnego, 25-lecie Samorządu Terytorialnego. I chociaż te pierwsze są szczególnie bliskie mojemu sercu jako jaślaninowi, to ze względu na charakter niniejszej publikacji chciałem się odnieść do jubileuszu samorządu terytorialnego.

Historia powstania nowej samorządności sięga 1981 roku, kiedy to I Krajowy Zjazd Delegatów NSZZ „Solidarność” w Gdańsku przyjął uchwałę programową „Samorządna Rzeczpospolita”, która zawierała zasady działania samorządu terytorialnego: Teza 21. „Samodzielne prawnie, organizacyjnie i majątkowo samorządy terytorialne muszą być rzeczywistą reprezentacją społeczności lokalnej”.

W 1988 roku powstał Komitet Obywatelski przy Lechu Wałęsie, przy którym powołano Komisję Samorządu Terytorialnego pod przewodnictwem Jerzego Regulskiego, a w 1989 roku Komisja Samorządu Terytorialnego KO przyjęła dokument „Kierunki rozwoju samorządów terytorialnych w Polsce” – jako podstawę do negocjacji przy „Okrągłym Stole”. Po zwycięstwie „Solidarności” w wyborach parlamentarnych Senat uchwalił podjęcie inicjatywy ustawodawczej dot. odbudowy samorządu terytorialnego. Efektem prac Senatu były projekty ustaw: o zmianach w Konstytucji, o samorządzie terytorialnym, o pracownikach samorządowych oraz ordynacja wyborcza do rad gmin, które skierowano pod obrady Sejmu.

Ustawę o samorządzie terytorialnym Sejm uchwalił 8 marca 1990 roku. W miejsce istniejących w PRL rad narodowych ustawa wprowadziła rady gmin, a pierwsze wolne wybory do samorządu odbyły się 27 maja 1990 r. Kolejnym, ważnym etapem zmian w ramach reformy samorządowej był rok 1999, kiedy zmniejszono liczbę województw do 16 oraz przywrócono powiaty.

Nie ulega wątpliwości, że reforma samorządowa była ogromnym osiągnięciem - stworzenie wspólnot lokalnych to początek faktycznej decentralizacji państwa i władzy. Ta reforma, zdaniem wielu, uznawana jest za najbardziej udaną, co nie znaczy, że nie brakuje głosów krytycznych. Na kongresie 25-lecia Samorządu Terytorialnego, który odbył się 6 marca br. w Poznaniu uchwalono Przesłanie Kongresu zawierające docelową wizję samorządu terytorialnego. Są w nim kwestie samodzielności samorządów, ich finansów i organizacji. Samorządowcy apelują w nim także o systemowy przegląd prawa samorządowego, zakładają, że realizacja modelu docelowego samorządu terytorialnego opisanego w przesłaniu przyczyni się do zapewnienia trwałego rozwoju społeczno-gospodarczego kraju, wzmocnienia udziału obywateli i ich organizacji w rozwoju regionalnym i lokalnym oraz do wzrostu sprawności i efektywności funkcjonowania administracji publicznej.

Niniejszą publikacją, w bardzo skrótowny sposób, chcieliśmy przybliżyć historię powstania samorządu terytorialnego, ze szczególnym uwzględnieniem odrodzenia się samorządności w Jaśle oraz zaprezentować kilka najważniejszych dokonań naszego miejskiego samorządu, które miały miejsce w minionych 25 latach.

Na koniec, w imieniu pracowników Urzędu Miasta, jednostek organizacyjnych oraz własnym składam podziękowania tym, którzy mieli udział w tworzeniu historii 25 lat samorządu. To dzięki ich pracy możemy współuczestniczyć, a zarazem współdecydować o wszystkim, co dotyczy naszych lokalnych społeczności.

Z wyrazami szacunku

Ryszard Pabian

Burmistrz Miasta Jasła

Odrodzenie samorządu w Jaśle

W roku 1990 stał się w Polsce samorząd. Stał się również i w naszym Jaśle. Odrodzenie samorządności było możliwe dzięki kilku podstawowym przyczynom.

Pierwsza z nich to odzyskanie przez nasz kraj niepodległości. Chyba pierwszy raz w naszej historii tak ważne zdarzenie odbyło się bez krwawej rewolucji czy powstania, które kosztowałoby tysiące istnień ludzkich.

Druga przyczyna to wyłonienie się, tak w trakcie trwania w opozycji do władz PRL, jak i po pokojowym odzyskaniu suwerenności państwa polskiego, elit politycznych, które wzięły na siebie odpowiedzialność za kierunek przemian w Polsce. Tak w zakresie politycznym, gospodarczym, jak i ideowym. Dzięki mądrości tych ludzi powstała między innymi ustawa o samorządzie terytorialnym, która pozwoliła na powstanie naszych małych samorządnych ojczyzn.

Trzecia przyczyna, moim skromnym zdaniem, to ludzie, którzy postanowili wziąć sprawy w swoje ręce tutaj, na dole. W naszym jasielskim przypadku to grupa ludzi, która założywszy Jasielski Komitet Obywatelski, wykonała ogromną pracę i zaktywizowała liczną grupę jaślan (oraz ludzi na terenie całego powiatu jasielskiego). Mogliśmy, jako Jasielski Komitet Obywatelski, przygotować się do wyborów samorządowych. Tych pierwszych po wielu latach wolnych i w pełni demokratycznych.

Udało się wyłonić kandydatów na radnych, którzy uzyskali wysokie uznanie społeczne i wybory wygraliśmy (27 miejsc w Radzie Miejskiej na 28 ogółu radnych). Pozyskiwanie kandydatów nie było łatwe. Pamiętajmy, że w roku 1990 wcale nie było jeszcze komfortowej sytuacji. Stacjonowały w naszym kraju liczne wojska sowieckie, a od wschodu dochodziły mniej lub bardziej donośne pomruki niezadowolenia ze zjawisk, które działy się w Polsce. Nie wszyscy, którym proponowaliśmy walkę o mandat radnego, zgodzili się na to. Ci, którzy z nami poszli, utworzyli po wyborach Radę Miejską Jasła. Zaczęła się trudna i pracowita pierwsza kadencja. Bardzo wiele uregulowań prawno-systemowych należało opracować od podstaw. Było ciężko, ale udało się. Znow dzięki ludziom. Ich ogromnemu zapałowi, wierze, że się uda, patriotyzmowi i skromności. Przypomnę, że rada pierwszej kadencji znaczną jej część przepracowała nie pobierając za swoją pracę diet. Chciałbym na koniec jeszcze raz serdecznie podziękować wszystkim ludziom, którzy przyczynili się do powstania jasielskiego samorządu. O części z nich pamiętamy, ale część do dzisiaj pozostała anonimowa. Dziękuję wszystkim.

Jedno jest chyba najważniejsze. Można mieć dzisiaj różne zdanie na temat pracy samorządu, ale jedno chyba nie ulega wątpliwości. Możemy dzisiaj w sposób wolny i demokratyczny wybierać naszych radnych i burmistrza. Ale jesteśmy równocześnie za ten wybór odpowiedzialni.

A więc udało się!!!

Antoni Pikul

Zastępca Przewodniczącego
Jasielskiego Komitetu Obywatelskiego

Zastępca Przewodniczącego
Rady Miejskiej Jasła I kadencji

Miejscy samorządowcy w latach 1990 – 2015

I kadencja 1990 – 1994

Zarząd Miasta Jasła:

1. **Andrzej Kachlik** - Burmistrz Miasta Jasła
2. **Kazimierz Siuta** - Z-ca Burmistrza Miasta Jasła
3. **Marian Kulig** - Członek Zarządu
4. **Antoni Paryś** - Członek Zarządu
5. **Marek Lechowski** - Członek Zarządu (do 1991)
6. **Henryk Mruk** - Członek Zarządu (od 1991)
7. **Kazimierz Rozenbeiger** - Członek Zarządu (do 1993)

Irena Wawrzkowicz - Sekretarz Miasta Jasła

Władysława Oklejewicz - Skarbnik Miasta Jasła (do 1990)

Helena Bania - Skarbnik Miasta Jasła (od 1990)

Andrzej Kachlik
Burmistrz Miasta

Kazimierz Siuta
Z-ca Burmistrza

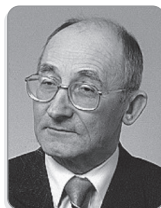
Marian Kulig
Członek Zarządu

Antoni Paryś
Członek Zarządu

Marek Lechowski
Członek Zarządu
(do 1991)

Henryk Mruk
Członek Zarządu
(od 1991)

Kazimierz Rozenbeiger
Członek Zarządu
(do 1993)

Irena Wawrzkowicz
Sekretarz Miasta

Władysława Oklejewicz
Skarbnik Miasta
(do 1990)

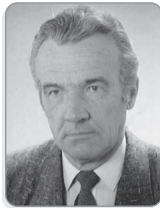

Helena Bania
Skarbnik Miasta
(od 1990)

Rada Miejska Jasła:

Krzysztof Mawrcz
Z-ca Przewodniczącego RMJ

Stanisław Zubeł
Przewodniczący RMJ

Antoni Pikul
Z-ca Przewodniczącego RMJ

Maria Lignar
Sekretarz RMJ

Tadeusz Bernacki

Józef Bosak

Edward Czerwiński

Tadeusz Dacył

Tadeusz Dudek

Szymon Janusz

Józef Jaworski

Jan Jodłowski

Władysław Konopka

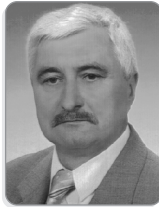
Adam Kucharzyk

Marian Kulig

Marek Lechowski

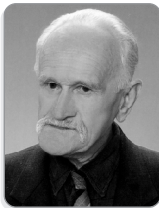
Józef Lenartowicz

Andrzej Madejczyk

Jan Małek

Bogusław Mastej

Henryk Mruk

Antoni Paryś

Stanisław Rajchel

Tadeusz Rojkowski

Kazimierz Rozenbejger

Andrzej Smyka

Kazimierz Stal

Aleksander Szura

Sylwester Świerż

Janusz Tomaszewski

Jan Żoła

II kadencja 1994 – 1998

Zarząd Miasta Jasła (do lipca 1997):

- 1. Janusz Rak** - Burmistrz Miasta Jasła (do 1997)
- 2. Kazimierz Siuta** - Z-ca Burmistrza Miasta Jasła (do 1995)
- 3. Andrzej Biernacki** - Z-ca Burmistrza Miasta Jasła (1995)
- 4. Wojciech Kwilosz** - Z-ca Burmistrza Miasta Jasła (od 1995)
- 5. Juliusz Jankisz** - Członek Zarządu
- 6. Józef Jagielski** - Członek Zarządu
- 7. Janusz Przetacznik** - Członek Zarządu

Irena Wawrzkowicz - Sekretarz Miasta Jasła (do 1994)

Andrzej Wojdyła - Sekretarz Miasta Jasła (od 1994)

Helena Bania - Skarbnik Miasta Jasła

Janusz Rak
Burmistrz Miasta

Kazimierz Siuta
Z-ca Burmistrza (do 1995)

Andrzej Biernacki
Z-ca Burmistrza (1995)

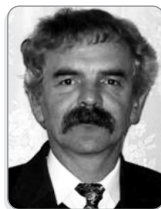
Wojciech Kwilosz
Z-ca Burmistrza (od 1995)

Juliusz Jankisz
Członek Zarządu

Józef Jagielski
Członek Zarządu

Janusz Przetacznik
Członek Zarządu

Irena Wawrzkowicz
Sekretarz Miasta
(do 1994)

Andrzej Wojdyła
Sekretarz Miasta
(od 1994)

Helena Bania
Skarbnik Miasta

Zarząd Miasta Jasła (od lipca 1997):

1. **Andrzej Czernecki** - Burmistrz Miasta Jasła
2. **Marian Gancarz** - Z-ca Burmistrza Miasta Jasła
3. **Zygmunt Malarz** - Członek Zarządu
4. **Marian Gorgosz** - Członek Zarządu
5. **Jacek Dietl** - Członek Zarządu

Tadeusz Górczyk - Sekretarz Miasta Jasła

Helena Bania - Skarbnik Miasta Jasła

Andrzej Czernecki
Burmistrz Miasta

Marian Gancarz
Z-ca Burmistrza

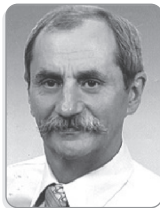
Zygmunt Malarz
Członek Zarządu

Marian Gorgosz
Członek Zarządu

Jacek Dietl
Członek Zarządu

Tadeusz Górczyk
Sekretarz Miasta

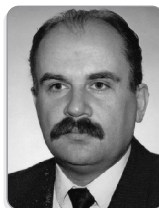

Helena Bania
Skarbnik Miasta

Rada Miejska Jasła:

Franciszek Bosak
Przewodniczący RMJ
(do 1997)

Andrzej Smyka
Sekretarz RMJ
(do 1996)
Wiceprzewodniczący RMJ
(od 1996)
Przewodniczący RMJ
(od 1997)

Aleksander Szura
 Wiceprzewodniczący RMJ

Ryszard Serwiński
 Wiceprzewodniczący RMJ
 (do 1996)

Robert Radwan
 Wiceprzewodniczący RMJ
 (od 1996)

Marian Gorgosz
 Wiceprzewodniczący RMJ
 (1997)

Zbigniew Raczko
 Wiceprzewodniczący RMJ
 (od 1997)

Andrzej Bajorek

Andrzej Białik

Mariusz Błażków

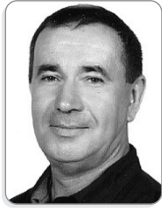
Andrzej Czerniecki

Maria Filip

Marian Gancarz

Edward Gorczyński

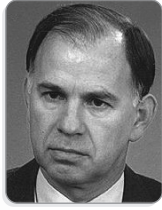
Józef Jagielski

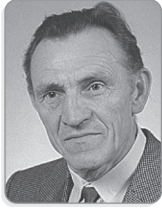
Michał Janiga

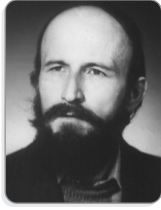
Juliusz Jankisz

Stanisław Kmak

Marian Kruk

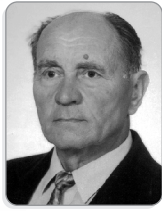
Stanisław Kwarciany

Andrzej Madejczyk

Zygmunt Malarz

Jan Małek

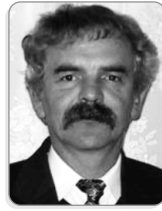
Jan Nowak

Irena Nowakowska

Edmund Póchłopek

Janusz Przetacznik

Tadeusz Rojkowski

Józef Rydarowicz

Andrzej Smyka

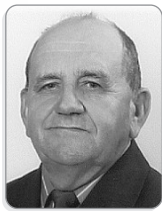
Tadeusz Stachaczyński

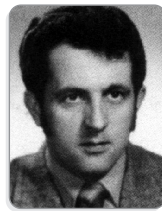
Zofia Szetela

Tomasz Wilk

Edward Witusik

Jan Wygonik

Jan Zóttek

III kadencja 1998 – 2002

Zarząd Miasta Jasła:

1. **Andrzej Czernecki** - Burmistrz Miasta Jasła
2. **Krzysztof Wnęk** - Z-ca Burmistrza Miasta Jasła
3. **Adam Owiński** - Członek Zarządu
4. **Marian Gorgosz** - Członek Zarządu
5. **Jerzy Sołtys** - Członek Zarządu

Tadeusz Górczyk - Sekretarz Miasta Jasła

Helena Bania - Skarbnik Miasta Jasła (do 1998)

Jacek Borkowski - Skarbnik Miasta Jasła (od 1999)

Andrzej Czernecki
Burmistrz Miasta

Krzysztof Wnęk
Z-ca Burmistrza

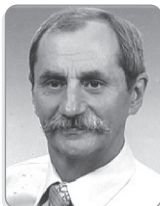
Adam Owiński
Członek Zarządu

Marian Gorgosz
Członek Zarządu

Jerzy Sołtys
Członek Zarządu

Tadeusz Górczyk
Sekretarz Miasta

Helena Bania
Skarbnik Miasta
(do 1998)

Jacek Borkowski
Skarbnik Miasta
(od 1999)

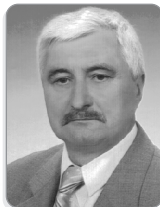
Rada Miejska Jasła:

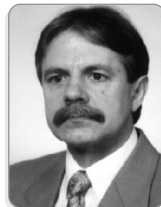
Zdzisław Dziedzic
Wiceprzewodniczący RMJ

Robert Radwan
Przewodniczący RMJ

Józef Lenartowicz
Wiceprzewodniczący RMJ

Piotr Rojewski
Wiceprzewodniczący RMJ

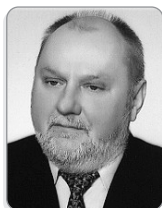
Andrzej Bajorek

Alicja Betlej

Andrzej Czernecki

Ryszard Dzik

Maria Filip-Niwelt

Dorota Gawlik-Feldo

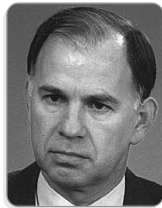
Marian Gorgosz

Michał Janiga

Jerzy Jarecki

Stanisław Kmak

Jan Kosiba

Jan Małek

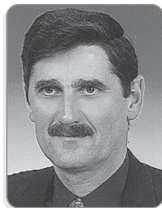
Marek Myśliwiec

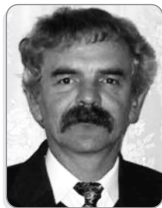
Adam Owiński

Stanisław Pec

Roman Piekarz

Janusz Przetacznik

Aleksander Radzik

Stanisław Roczniak

Tadeusz Stachaczyński

Halina Stefańczyk-Kowalska

Janina Świstak

Bogusława Wójcik

Stanisław Zajęc

IV kadencja 2002 – 2006

Andrzej Czernecki - Burmistrz Miasta Jasła
Krzysztof Wnęk - Z-ca Burmistrza Miasta Jasła

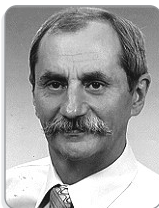
Tadeusz Górczyk - Sekretarz Miasta Jasła
Jacek Borkowski - Skarbnik Miasta Jasła

Andrzej Czernecki
Burmistrz Miasta

Krzysztof Wnęk
Z-ca Burmistrza

Tadeusz Górczyk
Sekretarz Miasta

Jacek Borkowski
Skarbnik Miasta

Rada Miejska Jasła:

Jan Kosiba
Wiceprzewodniczący RMJ

Bogdan Naszkiewicz
Przewodniczący RMJ
(do 2004)

Adam Owiński
Przewodniczący RMJ
(od 2004)

Teresa Kosiek
Wiceprzewodnicząca RMJ

Tadeusz Stachaczyński
Wiceprzewodniczący RMJ

Tadeusz Baniak

Krzysztof Czeluśniak

Stanisław Dacył

Andrzej Dybaś

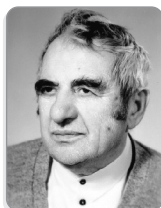
Maria Filip-Niwelt

Wiesław Hap

Jadwiga Jaworska

Adam Kucharzyk

Ryszard Libucha

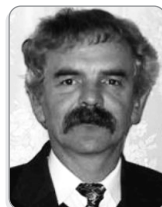
Adam Pawluś

Jacek Pietrus

Józef Piękoś

Janusz Przetacznik

Stanisław Rocznik

Bogusława Wójcik

Stanisław Zając

Jacek Żrebiec

V kadencja 2006 – 2010

Maria Kurowska - Burmistrz Miasta Jasła

Andrzej Kachlik - Z-ca Burmistrza Miasta Jasła (do 2007)

Ryszard Pabian - Z-ca Burmistrza Miasta Jasła

Leszek Zduński - Z-ca Burmistrza Miasta Jasła (2008 -2009)

Tadeusz Górczyk - Sekretarz Miasta Jasła (do 2007)

Józef Bajorek - Sekretarz Miasta Jasła (od 2008)

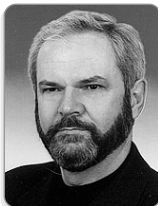
Jacek Borkowski - Skarbnik Miasta Jasła

Maria Kurowska
Burmistrz Miasta

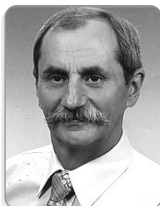
Andrzej Kachlik
Z-ca Burmistrza
(do 2007)

Ryszard Pabian
Z-ca Burmistrza

Leszek Zduński
Z-ca Burmistrza
(2008-2009)

Tadeusz Górczyk
Sekretarz Miasta
(do 2007)

Józef Bajorek
Sekretarz Miasta
(od 2008)

Jacek Borkowski
Skarbnik Miasta

Rada Miejska Jasła:

Roman Kościów
 Wiceprzewodniczący RMJ

Ryszard Libucha
 Przewodniczący RMJ
 (do 2008)

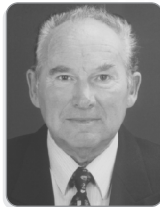
Andrzej Dybaś
 Przewodniczący RMJ
 (od 2008)

Henryk Rak
 Wiceprzewodniczący RMJ

Andrzej Bajorek

Zbigniew Balik

Marek Barański

Elżbieta Bernal

Ryszard Czarny

Krzysztof Czełuśniak

Zdzisław Dziedzic

Maria Filip-Niwelt

Wiesław Hap

Maria Jagielska

Andrzej Kachlik

Józef Kędrek

Piotr Kołodziej

Tadeusz Stachaczyński

Andrzej Trzop

Jerzy Węgrzyn

**Stanisław Zając
 syn Antoniego**

**Stanisław Zając
 syn Mieczysława**

Leszek Zduński

Leszek Znamirowski

VI kadencja 2010 – 2014

Andrzej Czernecki - Burmistrz Miasta Jasła
Andrzej Kachlik - Z-ca Burmistrza Miasta Jasła (do 2011)
Antoni Pikul - Z-ca Burmistrza Miasta Jasła (od 2012)
Leszek Znamirowski - Z-ca Burmistrza Miasta Jasła

Józef Bajorek - Sekretarz Miasta Jasła (do 2011)
Paweł Rzońca - Sekretarz Miasta Jasła (od 2011)
Jacek Borkowski - Skarbnik Miasta Jasła

Andrzej Czernecki
Burmistrz Miasta

Andrzej Kachlik
Z-ca Burmistrza
(do 2011)

Antoni Pikul
Z-ca Burmistrza
(od 2012)

Leszek Znamirowski
Z-ca Burmistrza

Józef Bajorek
Sekretarz Miasta
(do 2011)

Paweł Rzońca
Sekretarz Miasta
(od 2011)

Jacek Borkowski
Skarbnik Miasta

Rada Miejska Jasła:

Henryk Rak
Wiceprzewodniczący RMJ

Elżbieta Bernal
Przewodnicząca RMJ

Leszek Zduński
Wiceprzewodniczący RMJ

Krzysztof Czełuśniak

Urszula Czyżowicz

Wacław Dusza

Andrzej Dybaś

Zdzisław Dziędzic

Jan Pierzchała

Maria Filip-Niwelt

Maria Jagielska

Józef Kędrek

Adam Koszelnik

Roman Kościów

Alicja Myśliwiec

Alicja Nowosielska

Janusz Przetacznik

Krystyna Sikora

Tadeusz Stachaczyński

Maria Szańca

Andrzej Trzop

Stanisław Zając

Leszek Znamirowski

VII kadencja 2014 – 2018

Ryszard Pabian - Burmistrz Miasta Jasła

Antoni Pikul - Z-ca Burmistrza Miasta Jasła

Elwira Musiałowicz-Czech - Z-ca Burmistrza Miasta Jasła

Paweł Rzońca - Sekretarz Miasta Jasła

Jacek Borkowski - Skarbnik Miasta Jasła

Ryszard Pabian
Burmistrz Miasta

Antoni Pikul
Z-ca Burmistrza

Elwira Musiałowicz-Czech
Z-ca Burmistrza

Paweł Rzońca
Sekretarz Miasta

Jacek Borkowski
Skarbnik Miasta

Rada Miejska Jasła:

Urszula Czyżowicz
Wiceprzewodnicząca RMJ

Henryk Rak
Przewodniczący RMJ

Andrzej Dybaś
Wiceprzewodniczący RMJ

Dorota Bilewicz

Bogusław Buglewicz

Michał Burbelka

Krzysztof Czełuśniak

Robert Hap

Józef Kędrek

Alicja Nowosielska

Krzysztof Pec

Jan Pierzchała

Lech Polak

Michał Rybka

Krystyna Sikora

Michał Sołtys

Roman Strojek

Maria Szańca

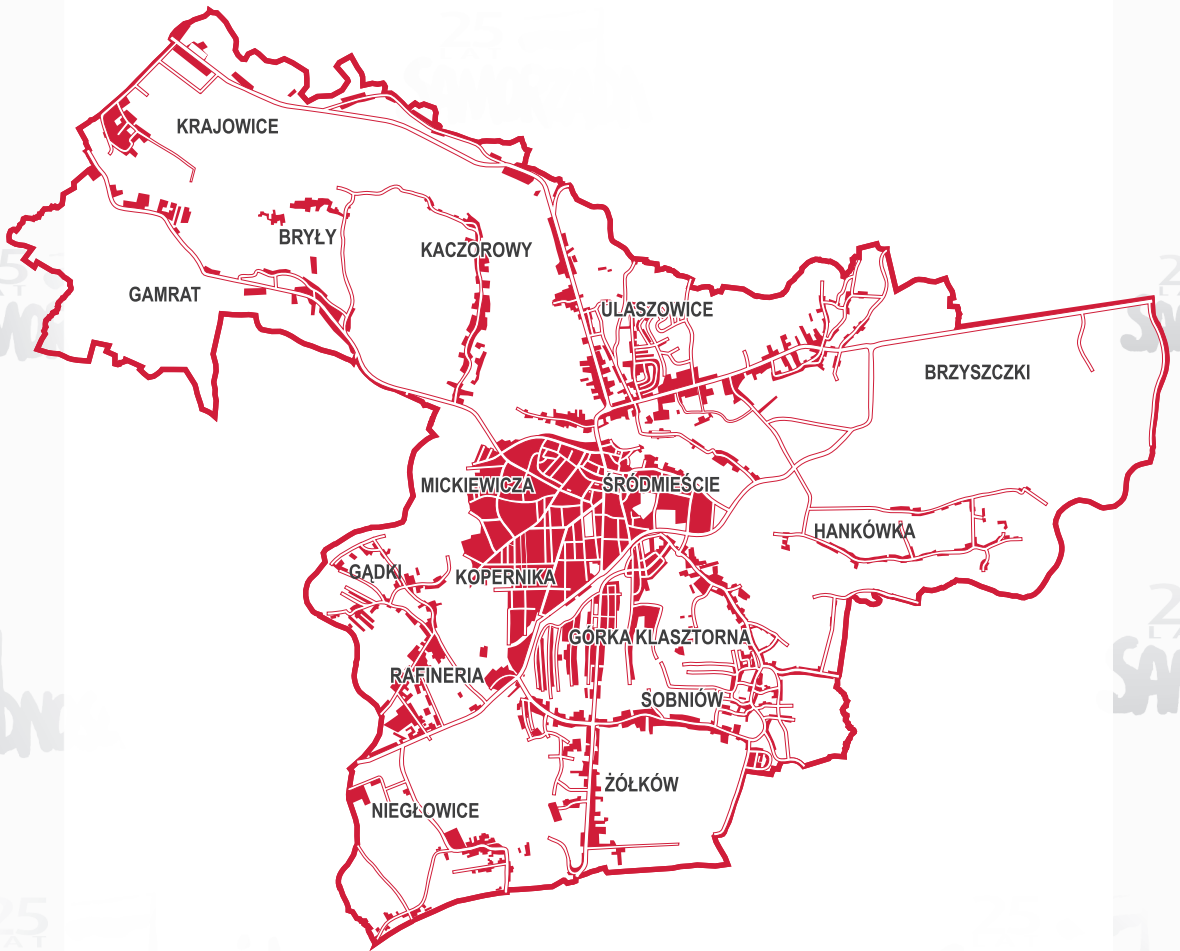
Jerzy Węgrzyn

Leszek Zduński

Leszek Znamirowski

Plan miasta Jasła

Dokonania samorządu miejskiego na przestrzeni 25 lat

Prezentacja Jasła

Jasło to miasto położone w południowo-wschodniej części Polski, w województwie podkarpackim, w dolinie trzech rzek: Wisłoki, Jasiołki i Ropy. Położone jest na wysokości od 225 do 350 m n.p.m. Obecnie liczy około 37 tysięcy mieszkańców, a jego powierzchnia wynosi 36,52 km².

Jasło uzyskało prawa miejskie od króla Kazimierza Wielkiego w 1365 roku. W 2015 roku obchodzi jubileusz 650-lecia lokacji. Swój rozkwit przeżywało w okresie renesansu, a jego uprzemysłowienie rozpoczęło się wraz z odkryciem w okolicach złóż ropy naftowej. To w Jasle powstała pierwsza w świecie destylarnia ropy naftowej, której założycielem był Ignacy Łukasiewicz.

Jasło sprzed wybuchu II wojny światowej (fot. ze zbiorów Muzeum Regionalnego w Jasle)

Dzisiaj Jasło to centrum powiatu jasielskiego liczącego około 115 tys. mieszkańców. Miasto jest ważnym punktem komunikacyjnym na mapie województwa podkarpackiego, leży w odległości 55 km od przejścia granicznego ze Słowacją oraz 122 km od przejścia granicznego z Ukrainą.

Region jasielski charakteryzuje się urozmaiconym krajobrazem wynikającym z bliskości obszarów o wyjątkowych walorach przyrodniczych. Ukształtowanie terenu w najbliższej okolicy Jasła jest zróżnicowane, przechodzące w kierunku południowym z wyżynnego w górski. Jest znakomitą bazą wypadową w dziewicze zakątki Pogórza Ciężkowickiego z Pasmem Liwocza oraz Beskid Niski z Magurskim Parkiem Narodowym na południu. Obrzeża miasta zajmują rozległe wzniesienia pobliskich pogórzy, które urozmaicają krajobraz oraz stanowią dogodną lokalizację do uprawy winorośli. Wokół Jasła rozciąga się jeden z większych „mikroregionów winiarskich” na Podkarpaciu. Walory naturalne stanowią ważny element potencjału turystycznego Jasła.

Panorama obecnego Jasła (fot. ze zbiorów Urzędu Miasta w Jasle)

Symbole miasta

Herb miasta to gotycka tarcza o czerwonym tle ze złotą koroną i umieszczonym pod nią również złotym monogramem: JAR (Joannes Albertus Rex). Herb miasta ma gotycką formę, zarówno korony jak też monogramu JAR.

Powstanie herbu miasta łączy się z osobą króla Jana Olbrachta, który dobrze zapisał się w dziejach miasta, nadając mu przywileje umożliwiające podźwigniecie się miasta z upadku po klęskach żywiołowych i upadku gospodarczym w XV w.

Flaga Miasta Jasła przedstawia herb Jasła umieszczony pośrodku górnej części płata flagi w kolorze czerwonym, pozostała dolna część flagi jest w kolorze żółtym.

Płat flagi o proporcjach boku krótszego do dłuższego 5 : 8. $\frac{3}{4}$ górnej części płata w kolorze czerwonym, pozostała (dolna) $\frac{1}{4}$ w kolorze żółtym. Pośrodku górnej części płata znak herbowy Miasta Jasła - ukoronowany monogram JAR w kolorze złotym, bez tarczy, o wysokości równej $\frac{3}{5}$ wysokości płata.

Patronem miasta zgodnie z uchwałą Rady Miejskiej Jasła z 27 marca 1996 r. oraz decyzją Kongregacji Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów z 20 listopada 1997 r. jest św. Antoni Padewski.

Figura św. Antoniego Padewskiego (fot. ze zbiorów Urzędu Miasta w Jasle)

Miasto posługuje się pieczęcią okrągłą o średnicy 30 mm, w polu zawiera się korona trójlistna, bogato zdobiona drogimi kamieniami. Pole szrafowane na czerwono, w nim widoczny majuskułarny gotycki monogram JAR barwy białej. Napis otokowy, naśladujący majuskułę gotycką dla Rady brzmi: „Rada Miejska Jasła”, dla Urzędu: „Urząd Miasta w Jasle.”

Miasto posiada hejnał, utwór muzyczny powstały na motywach melodii ludowej: „A w tym jasielskim mieście”. Hejnał został opracowany w 2005 r. przez Jana Szczecińską.

Zadania samorządu miejskiego od 1990 roku

Po wejściu w życie ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o reformie samorządu terytorialnego, w dniu 27 maja 1990 r. w Jasle przeprowadzono wybory radnych do Rady Miejskiej. Na początku swej działalności Rada pierwszej kadencji opracowała nowy Statut Miasta Jasła i Regulamin Rady Miejskiej. Rada podczas swej kadencji dokonała reorganizacji władz miejskich, co było zgodne z wymaganiami reformy.

W ciągu 25 lat zakres działań samorządu ulegał stopniowemu rozszerzeniu, a obecnie obejmuje następujące obszary:

- **Usługi komunalne** - wodociągi, kanalizacja, śmieci, transport publiczny, utrzymanie dróg, chodników, gminne budownictwo mieszkaniowe,
- **Edukacja** - utrzymanie żłobków i przedszkoli, prowadzenie szkół podstawowych i gimnazjów,
- **Pomoc społeczna** - ośrodki pomocy społecznej, świadczenia socjalne,
- **Planowanie przestrzenne i ochrona środowiska** - planowanie dopuszczalnej zabudowy i zagospodarowania nieruchomości położonych na terenie gminy,
- **Kultura** - prowadzenie instytucji takich jak biblioteki, ośrodki kultury, muzea,
- **Rozwój gospodarczy** - tworzenie przyjaznych warunków dla biznesu, przygotowanie terenów pod inwestycje,
- **Bezpieczeństwo** - wspieranie policji, straży pożarnych, organizacja służb porządkowych,
- **Aktywność obywatelska** - wspieranie i upowszechnianie idei samorządowej.

Wybrane zadania zrealizowane w okresie 25-lecia

25 lat działalności samorządu to wiele uchwał, decyzji, planów oraz programów, które miały bezpośredni wpływ na życie mieszkańców Jasła i okolic. Nie sposób wymienić wszystkich działań, jednak w niniejszej publikacji chcemy pokazać te, które według nas, są najważniejsze i najistotniejsze dla funkcjonowania Miasta. Przedstawimy działania i osiągnięcia w pięciu głównych obszarach działania samorządu. Będą to: finanse miasta, gospodarka, kultura, sport i rekreacja oraz sprawy społeczne.

Finanse miasta *

Przywrócenie w 1990 r. samorządu terytorialnego spowodowało konieczność ukształtowania na nowo jego systemu finansowego. Zadania własne samorządu terytorialnego zostały ściśle określone w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, gdzie zapisano, że „zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy”. Jedną z podstawowych zasad ustroju samorządu terytorialnego jest samodzielne prowadzenie gospodarki finansowej na podstawie budżetu. Z tego względu budżet jest kluczową instytucją systemu finansowego gminy. Realizacja zadań oraz rozwój gminy uzależniony jest od zasobów, jakimi dana jednostka dysponuje.

Właściwe ustawy w sposób szczegółowy określają źródła dochodów gmin. Obowiązujący obecnie system finansowania samorządu swój początek ma w 1991 r., a z chwilą wejścia w życie ustawy o dochodach gmin i zasadach ich subwencjonowania w latach 1991 – 1993 oraz o zmianie ustawy o samorządzie terytorialnym. System ten przechodził wiele zmian związanych między innymi z przekazywaniem samorządom coraz liczniejszych zadań.

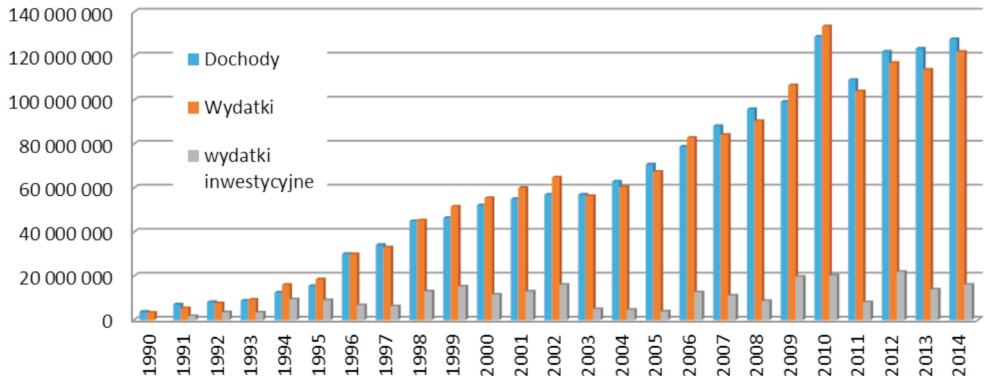
Budżet roku 1990 był uchwalony jeszcze przez Radę Narodową. Pierwszy budżet w pełni samodzielny został przyjęty uchwałą Rady Miejskiej Jasła nr IX/64/91 z dnia 22 marca 1991 r. W 1991 r. najważniejszymi dochodami miasta były: udział w podatku od płac - 19 960 974 zł (28,17% ogółu dochodów), podatek od nieruchomości - 17 093 494 zł (24,12% ogółu dochodów), udział w podatku dochodowym - 11 303 156 zł (15,95% ogółu dochodów). Natomiast do najważniejszych wydatków należały: gospodarka komunalna - 29 074 151 zł (54,60% ogółu wydatków), oświata i wychowanie - 7 057 935 zł (13,20% ogółu wydatków), administracja państwowa i samorządowa - 3 764 455 zł (7,20% ogółu wydatków).

W 2014 r. najważniejsze źródła dochodów to: podatek od nieruchomości - 27 826 728 zł (54,32 % ogółu dochodów), subwencja oświatowa - 23 848 938 zł (18,69% ogółu dochodów), udziały w podatku dochodowym od osób fizycznych - 22 080 000 zł (17,30% ogółu dochodów). Natomiast dominujące wydatki to: oświata i wychowanie - 44 210 652 zł (36,26% ogółu wydatków), pomoc społeczna - 25 925 690 zł (21,27% ogółu wydatków), gospodarka komunalna i ochrona środowiska - 14 218 516 zł (11,66 % ogółu wydatków).

* Wartości za lata 1990-1994 zostały przeliczone w związku z denominacją złotego dokonaną w 1995 roku.

Poziom dochodów i wydatków Miasta oraz wielkość wydatków inwestycyjnych w latach 1990-2014 przedstawia poniższy wykres:

Zestawienie wykonania budżetów w latach 1990 - 2014

Ważniejsze zadania inwestycyjne wg terminu ich zakończenia (rozliczenia), budowa nowych lub modernizacja istniejących obiektów:

Rok	Nazwa zadania	Wartość [zł]*
1994	Dokończenie budowy wału przeciwpowodziowego na rzece Jasiołce (do ul. Konopnickiej)	3 650 000
1994	Dokończenie budowy wału przeciwpowodziowego na rzece Wiśloce (od oczyszczalni ścieków do ul. Krajowickiej)	4 000 878
1996	Budowa oczyszczalni ścieków	22 562 371
1997	Budowa Domu Ludowego na osiedlu Żółków	363 624
1999	Budowa mostu wraz z dojazdami na rzece Jasiołce	7 298 176
2001-2003	Budowa systemu kanalizacji sanitarnej	24 792 478
2001	Budowa Domu Ludowego na osiedlu Krajowice	654 532
2002	Przebudowa płyty Rynku	2 228 361
2002	Budowa krytej pływalni	17 164 713
2003	Budowa ulicy Kasprowicza i ronda Floriańska - Grunwaldzka - Kasprowicza	2 228 361
2006	Modernizacja parku miejskiego	1 973 708
2007	Budowa kładki dla pieszych na rzece Jasiołce na osiedlu Hankówka	860 437
2007	Budowa sali gimnastycznej przy Gimnazjum nr 1	4 277 459
2007	Przebudowa ulicy Fabrycznej	4 792 148
2007	Budowa ulicy ks. Bełcha	854 642
2008-2012	Rekultywacja wysypiska odpadów	3 850 264
2009	Budowa ulicy Produkcyjnej (KZ4)	4 147 861
2010	Modernizacja ulicy Kościuszki	1 459 393
2010	Modernizacja ulicy Kazimierza Wielkiego	1 333 703
2010	Przebudowa pierzei południowej Rynku (deptak)	769 102

Rok	Nazwa zadania	Wartość [zł]*
2010	Budowa budynku socjalnego przy ul. Sroczyńskiego	1 619 281
2010	Budowa kompleksu sportowego „Moje boisko Orlik 2010” na Ogródku Jordanowskim	1 113 834
2010	Modernizacja taboru Zakładu Miejskiej Komunikacji Samochodowej	5 562 733
2010-2012	Termomodernizacja budynków oświaty – szkoły, przedszkola	5 780 752
2011	Budowa ulicy KDL1 (I etap)	4 031 866
2011	Budowa kanalizacji sanitarnej na osiedlach: Gądkki, Kaczorowy, Krajowice, Nieglowice	4 074 370
2012	Budowa kompleksu boisk sportowych „Moje boisko Orlik 2012” przy ul. Szkolnej	1 197 525
2012	Przebudowa ulicy Krajowickiej	2 380 078
2012	Przebudowa Ogródka Jordanowskiego	4 253 156
2012	Budowa kompleksu rekreacyjno-sportowego przy ul. Kwiatowej	4 887 533
2012	Budowa parku rekreacyjnego na osiedlu Gądkki – tor BMX i park linowy	1 463 185
2013	Przebudowa placu Bartłomieja z Jasła	1 192 118
2013	Odbudowa obiektów MOSiR (basen otwarty)	4 416 565
2014	Budowa ulicy KDL1 (II etap)	3 487 558
2014	Przebudowa budynku głównego MOSiR wraz z termomodernizacją	3 138 458

* Wartości za lata 1990-1994 zostały przeliczone w związku z denominacją złotego dokonaną w 1995 roku.

Środki pozyskane z zewnątrz

Realizacja powyższych zadań inwestycyjnych nie byłaby możliwa bez pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania. W 2004 roku, z chwilą przystąpienia Polski do Unii Europejskiej, pojawiły się warunki współfinansowania inwestycji samorządowych środkami unijnymi. Poniżej przedstawiamy wykaz ważniejszych zadań inwestycyjnych, które były finansowane z budżetu miasta przy wykorzystaniu środków zewnętrznych, a realizowanych samodzielnie przez Miasto lub we współpracy ze Związkiem Gmin Dorzecza Wisłoki, którego miasto jest członkiem. Wykaz ten nie zawiera zadań realizowanych przez miejskie jednostki organizacyjne i spółki miasta.

Projekty realizowane przez Związek Gmin Dorzecza Wisłoki

Lp.	Nazwa projektu	Wartość dla ZGDW [zł]	Dofinansowanie dla ZGDW [zł]	Dofinansowanie dla m. Jasła [zł]
1.	Rozwój turystyki w okolicach Jasła**	12 012 617	9 009 463	3 543 965
2.	Program poprawy czystości zlewni rz. Wisłoki**	197 025 947	162 722 199	23 879 907
3.	Instalacja systemów energii odnawialnej na budynkach użyt. publ. oraz domach prywatnych na terenie gmin ZGDW (w realizacji)	54 800 000	58 000 000	8 233 630
4.	Program poprawy czystości zlewni rzeki Wisłoki – Etap II (w realizacji)	54 800 000	27 900 000	7 687 046
5.	Plan gospodarki niskoemisyjnej (w realizacji)	580 000	493 000	32 866
Razem		347 418 564	258 124 662	43 377 416

Środki zewnętrzne pozyskane przez MIASTO JASŁO w latach 2004 - 2015

Lp.	Nazwa projektu	Wartość ogółem [zł]	Dofinansowanie [zł]
1.	Przebudowa Parku Miejskiego w Jasle	1 973 708	1 365 710
2.	Poprawa bezpieczeństwa obszarów rewitalizowanych Miasta Jasła	5 527 266	2 509 106
3.	Budowa społeczeństwa informacyjnego w Gminie Miasto Jasło	1 574 960	950 776
4.	Wykonanie koncepcji sieci turystycznych ścieżek rowerowych na terenie Gminy Miasto Jasło wraz z projektem budowlano-technicznym Trasy Łukasiewiczowskiej	49 996	37 497
5.	Wykonanie koncepcji programowej budowy ulicy KG2 w Jasle	199 985	149 980
6.	Budowa ulicy Dobrzańskiego	545 763	267 480
7.	Podkarpackie Trójmiasto. Współpraca Polsko - Ukraińska	555 566	412 859
8.	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej na terenie Gminy Miasto Jasło	3 360 000	2 856 000
9.	Platforma współpracy polsko - ukraińskiej na rzecz rozwoju gospodarczego i kulturalnego	564 944	374 694
10.	Poprawa powiązań komunikacyjnych obszarów gospodarczych i przemysłowych Miasta Jasła	6 473 757	3 287 520
11.	Budowa kompleksu sportowego "Moje boisko ORLIK 2012" - Ogródek Jordanowski	1 063 707	666 000
12.	Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu. Internet dla mieszkańców Miasta Jasła	177 767	168 098
13.	Modernizacja taboru Zakładu Miejskiej Komunikacji Samochodowej w Jasle	5 803 507	4 579 698
14.	Unowocześnienie służb działających na potrzeby zarządzania kryzysowego w ramach zwalczania i zapobiegania zagrożeniom na terenie Miasta Jasła	1 452 906	1 226 933
15.	Rewitalizacja otwartych przestrzeni rekreacyjnych Miasta Jasła	7 841 083	6 458 191
16.	Rekultywacja terenów zdegradowanych przy ul. Kwiatowej w Jasle	4 813 855	3 860 061
17.	Poprawa efektywności energetycznej poprzez termomodernizację budynków oświatowych Miasta Jasła przy wykorzystaniu odnawialnych źródeł energii	1 576 778	991 866
18.	Romowie są wśród nas - szkolenia zawodowe, integracja społeczna i poprawa wizerunku jasielskich Romów	453 302	453 302
19.	Profesjonalna kadra - Sprawny urząd	261 869	211 869

Lp.	Nazwa projektu	Wartość ogółem [zł]	Dofinansowanie [zł]
20.	Indywidualizacja procesu nauczania i wychowania uczniów klas I-III szkół podstawowych w Mieście Jaśle	534 243	534 243
21.	Odbudowa infrastruktury komunikacyjnej Miasta Jasła zniszczonej w wyniku powodzi - ul. Żeromskiego	350 749	335 246
22.	Przebudowa ulicy Krajowickiej Miasta Jasła zniszczonej w wyniku powodzi	2 302 438	2 167 676
23.	Przebudowa placu targowego - Zielonego Rynku w Jaśle	1 439 840	879 993
24.	Odbudowa dróg na terenie Miasta Jasła zniszczonych w wyniku powodzi	445 516	423 240
25.	Odbudowa obiektów MOSiR w Jaśle	4 416 565	3 250 426
26.	Przebudowa budynku głównego MOSiR w Jaśle wraz z termomodernizacją	3 138 458	2 661 848
27.	Odbudowa infrastruktury oświatowej Miasta Jasła zniszczonej w wyniku powodzi	634 664	583 156
28.	Promocja lokalnych produktów Miasta Jasła	24 000	20 000
29.	Termomodernizacja budynku Domu Ludowego na osiedlu Hankówka	109 533	50 000
30.	Termomodernizacja budynku technicznego przy stadionie na osiedlu Rafineria	93 439	49 742
31.	Polsko-Słowacki Jarmark Pogranicza	140 687	133 652
32.	Dni Kultury Wyszehradzkiej - impreza towarzysząca MDW**	364 387	154 097
33.	Jasielska Strefa Usług Publicznych	1 085 954	977 359
34.	Dla spójności i dostępności - analiza możliwości rozwojowych obszaru krośnieńskiego-jasielskiego	996 800	897 120
35.	Podniesienie jakości świadczonych usług poprzez przebudowę infrastruktury kulturalnej Domów Kultury w Jaśle i Liptowskim Mikulaszu (w realizacji) **	17 400 788	11 483 069
36.	Budowa kompleksu boisk sportowych w ramach programu "Moje Boisko - Orlik 2012" przy ZSM Nr 3 w Jaśle	1 405 607	666 000
37.	Bezpieczne Boiska Podkarpacia - Modernizacja Stadionu na Osiedlu Hankówka	70 000	30 000
38.	Boisko sportowe wielofunkcyjne o nawierzchni z trawy syntetycznej (przy MOSiR)	432 200	163 000
39.	Instalacja systemów energii odnawialnej na budynkach użyt. publ. oraz domach prywatnych na terenie gmin ZGDW (w realizacji)	12 122 928	8 233 630
40.	Plan gospodarki niskoemisyjnej (w realizacji)	38 666	32 866
	Razem	86 327 670	64 141 160

** Do przeliczenia projektów, realizowanych w EURO przyjęto kwotę 1 euro=4,0552 zł, wg kursu NBP podanego w tabeli nr 088/A/NBP/2015 z dnia 2015-05-08

Inne projekty realizowane przez MIASTO JAŚŁO w latach 1999 - 2015

Lp.	Nazwa projektu	Wartość ogółem [zł]	Dofinansowanie [zł]
1.	Modernizacja ciągu komunikacyjnego: budowa ulicy głównej kl. G, tzw. drogi południowej oraz budowa ulicy Kasprowicza w Jaśle wraz z włączeniem ulicy Floriańskiej	3 526 596	1 349 957
2.	Budowa mostu na rzece Jasiołka wraz z dojazdami	7 298 176	3 600 000
3.	Przebudowa ulic: Kościuszki, Rynek i Kazimierza Wielkiego w Jaśle	2 892 000	1 446 300
	Razem	13 716 772	6 395 957

Gospodarka

Od chwili powołania samorządu lokalnego, władze miasta rozpoczęły działania związane z poprawą życia mieszkańców oraz stworzeniem sprzyjających warunków do prowadzenia działalności gospodarczej. Już w 1995 roku jako jedno z pierwszych w kraju, a pierwsze w naszym województwie uchwalone zostało Studium Uwarunkowań i Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Jasła, które zmieniono w 2009 roku. Ostatnie zmiany Studium zostały wprowadzone w kwietniu 2015 r. W ślad za tym przystąpiono do opracowywania Miejscowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego, którymi w chwili obecnej objęte jest około 45% powierzchni miasta. Prawie 95% terenów przeznaczonych pod inwestycje posiada odpowiedni MPZP.

W wyniku podjętych działań przez władze samorządowe miasta oraz kilka największych firm jasielskich, w 2004 r. utworzono w Jaśle Podstrefę Tarnobrzeskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej Euro-Park Wisłosan. W 2015 r. działaniem Strefy objętych jest prawie 53 ha, w tym około 3 ha, które należą do samorządu miejskiego. W 2011 roku Rada Miejska Jasła podjęła uchwałę w sprawie zwolnienia z podatku od nieruchomości dla przedsiębiorców tworzących miejsca pracy związane z nowymi inwestycjami.

Na szczególną uwagę zasługują działania w Strefie Aktywności Gospodarczej Jasło-Warzyce w zakresie: pozyskania działek, budowy dróg i chodników wraz z odwodnieniem oraz kanalizacji sanitarnej i wodociągowej.

Rozwój gospodarczy nie byłby możliwy bez ogromnych inwestycji samorządu w infrastrukturę techniczną i komunalną. Miasto przeznaczają środki finansowe na uporządkowanie systemu komunikacji i transportu, budowę i przebudowę dróg, tworzenie nowych miejsc parkingowych, rozbudowę sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i ciepłowniczej, gospodarkę odpadami komunalnymi i na zabezpieczenie przeciwpowodziowe.

Strefa Aktywności Gospodarczej Jasło-Warzyce (fot. Jasielskie Stowarzyszenie Lotnicze "Ikar")

Komunikacja i transport

W latach 90-tych w Jasłę przewozem osób zajmowały się dwa zakłady: PKS, ZMKS. Oprócz tego duże zakłady takie jak: Rafineria czy Gamrat posiadały własny tabor do przewozu pracowników. ZMKS przewoził wtedy rocznie do 5 mln pasażerów. Obecnie, po uwolnieniu rynku przewozu osób w Jasłę, obok ZMKS, funkcjonuje jeszcze 9 innych przewoźników. W ostatnich latach tabor ZMKS został w dużym stopniu zmodernizowany. W 2015 roku Zakład Miejskiej Komunikacji Samochodowej planuje przewieźć do 1,45 mln pasażerów, w tym 730 tys. mieszkańców Jasła. Liczba taksówek osobowych na terenie miasta Jasła od kilku lat jest stała (27-28 taksówek). Według obowiązujących przepisów Rada Miejska Jasła już nie ustala limitu taksówek.

W 2014 roku zakończona została modernizacja linii kolejowej Nr 106 Jasło-Rzeszów w celu zwiększenia konkurencyjności. Ponadto wykonany remont LK Nr 108 w kierunku Krosna i Sanoka stworzył możliwość szybkiego połączenia miast Podkarpackiego Trójmiasta (Jasło-Krosno-Sanok). Od maja 2015 roku został wznowiony, po kilkumiesięcznym zawieszeniu, ruch pociągów regionalnych na odcinku linii nr 108 Jasło-Krosno-Zagórz.

Budowa i przebudowa dróg

Na terenie miasta znajdują się cztery kategorie dróg. Są to drogi: krajowe (16,785 km), wojewódzkie (2,245 km), powiatowe (17,549 km), miejskie (183 ulice - 124,7 km).

Nakładem prawie 50 mln zł (wydatek miasta - 19 mln zł) wybudowano w latach 1997-2006 tzw. drogę południową, dzięki czemu wyprowadzono ruch ciężkich pojazdów z centrum miasta. Dokonano zmiany przebiegu DK28 (Zator-Medyka). Ponadto DK28 została wyremontowana na odcinku w kierunku Krosna (ul. Bieszczadzka) oraz na odcinku do Nowego Sącza (ul. 3 Maja). DK73 (Jasło-Wiśniówka) na terenie miasta została wyremontowana w całości (ul. 17 Stycznia, ul. Krakowska, ul. Lwowska).

Droga południowa (fot. Z. Olech)

Ze środków RPO WP zakończono kompleksowy remont drogi wojewódzkiej DW992 Jasło-Ożenna. Przy finansowym udziale samorządu miejskiego wyremontowano większość dróg powiatowych na terenie miasta (ulice: Graniczna, Mickiewicza, Jagiełły, Szopena, Floriańska, Szajnochy, Na Kotlinę i Niegłowicka). Kompleksową modernizację ulic i chodników w centrum miasta wykonano w latach 2007-2009 w ramach programu "Poprawa bezpieczeństwa obszarów rewitalizowanych miasta Jasła", dofinansowanego z środków UE kwotą 3,4 mln zł. Remonty dróg prowadzono również w ramach tzw. schetyńówek. Najwięcej prac związanych z modernizacją dróg wykonano ze środków Skarbu Państwa, które miasto otrzymało po powodziach w 2006 i 2010 roku. Oprócz remontów miasto budowało również nowe drogi m.in.: ul. Kasprowicza, ul. Sroczyńskiego, ul. Produkcyjną i ul. ks. Bełcha.

Parkingi

W latach 2007-2011 wybudowano nowe parkingi dla 600 samochodów osobowych (wzrost o 75%) przy ulicach: Kościuszki, Szkolnej, 3 Maja, bocznej od ul. P. Skargi, Szajnochy, Żeromskiego, Kopernika, Gajowej, Krasińskiego, Mickiewicza (ze Starostwem Powiatowym). Na koniec 2014 roku w Jasle było 1700 miejsc parkingowych. W ścisłym centrum miasta Rada Miejska Jasła w listopadzie 2007 roku wprowadziła płatne strefy parkowania.

Sieć wodociągowa, kanalizacyjna i ciepłownicza

Źródłem wody dla jasielskiego systemu wodociągowego są zasoby wód powierzchniowych rzeki Wisłoki. W latach 2009-2011 zmodernizowano i rozbudowano Stację Uzdatniania Wody (SUW) oraz sieci wodociągowe za kwotę 31,3 mln zł. Wybudowano wodociągi na poszczególnych osiedlach: Gamrat, Gądkki, Hankówka, Niegłowice, Brzyszczyki, Sobniów. Przy modernizacji SUW zastosowano najnowszą technologię uzdatniania wody wg systemu ACTIFLO, która pozwala uzyskać bardzo wysoką jakość wody (w trakcie katastrofalnej powodzi w 2010 roku nie było w Jasle przerw w dostawie wody). Na początku lat 90. długość sieci wodociągowej w mieście wynosiła 82,5 km, a na koniec 2015 roku - 210,6 km. Powierzchnia Jasła pokryta jest prawie w 100% siecią wodociągową.

Stacja Uzdatniania Wody (fot. ze zbiorów MPGK Sp. z o.o.)

Władze samorządowe I kadencji w ramach działań proekologicznych podjęły ogromne zadanie inwestycyjne mające na celu uporządkowanie na terenie miasta gospodarki wodno - ściekowej. Pierwszym etapem było oddanie w 1996 roku do użytku, po bardzo krótkim, bo 30. miesięcznym cyklu budowy, mechaniczno - biologicznej oczyszczalni ścieków. Koszt budowy to 22,6 mln zł. Następnie przystąpiono do rozbudowy miejskiej sieci kanalizacyjnej, której długość początkiem lat 90. wynosiła 28 km. Wybudowano około 90 km kanałów za kwotę ok. 32 mln zł, co oznaczało potrojenie w okresie pięciu lat długości istniejącej sieci. Na koniec 2015 roku długość sieci kanalizacyjnej na terenie miasta wyniesie 217 km. W ostatnich latach z dofinansowaniem ze środków UE wykonano modernizację oczyszczalni ścieków.

Oczyszczalnia ścieków w Jasle (fot. ze zbiorów MPGK Sp. z o.o.)

Na początku lat 90. miejska sieć grzewcza składała się z 97 kotłowni centralnych oraz około 3.900 małych kotłowni w domach jednorodzinnych. Blisko 50% kotłowni centralnych było opalanych węglem.

W 2012 roku z dofinansowaniem z UE wykonano modernizację sieci ciepłowniczej przy ulicach: Przemysłowej, Krasińskiego, Szajnochy, Szkolnej. Obecnie MPGK dostarcza ciepło do 8 grupowych i 115 indywidualnych węzłów ciepłych.

W 2015 roku z dofinansowaniem ze środków specjalnego programu powodziowego, na poziomie 5 mln zł, zostanie wykonana modernizacja 2 km sieci ciepłowniczej zasilającej miasto Jasło oraz 18 węzłów ciepłowniczych, które były zalane podczas powodzi w 2010 roku.

Gospodarka odpadami

W 1995 r. mieszkańcy w drodze referendum opowiedzieli się za samoopodatkowaniem mającym na celu pokrycie kosztów odbioru i unieszkodliwiania odpadów komunalnych. Podatek wprowadzono 1 kwietnia 1996 r. Od 1 stycznia 1997 roku utworzono zakład budżetowy Miejski Zakład Gospodarki Odpadami, którego zadaniem było świadczenie kompleksowych usług w zakresie odpadów komunalnych. W wyniku powyższych przedsięwzięć organizacyjnych prawie 100% mieszkańców ponosiło koszty odbioru i utylizacji odpadów, przez co możliwe było uzyskanie niższego kosztu jednostkowego z tym związanego. Wykonano prace modernizacyjne na wysypisku. W ponad stu punktach miasta zostały ustawione kolorowe pojemniki do zbiórki tworzyw sztucznych, makulatury i szkła. Wysypisko przy ul. Żniwnej zostało zamknięte w 2007 roku. W roku 2012 zakończono, przy znacznym udziale środków NFOŚiGW, rekultywację wysypiska. Nowy system gospodarowania odpadami komunalnymi funkcjonuje od lipca 2013 r.

Wysypisko przy ul. Żniwnej (fot. ze zbiorów Urzędu Miasta w Jasle)

W trakcie rekultywacji

Po rekultywacji

Zabezpieczenie przeciwpowodziowe

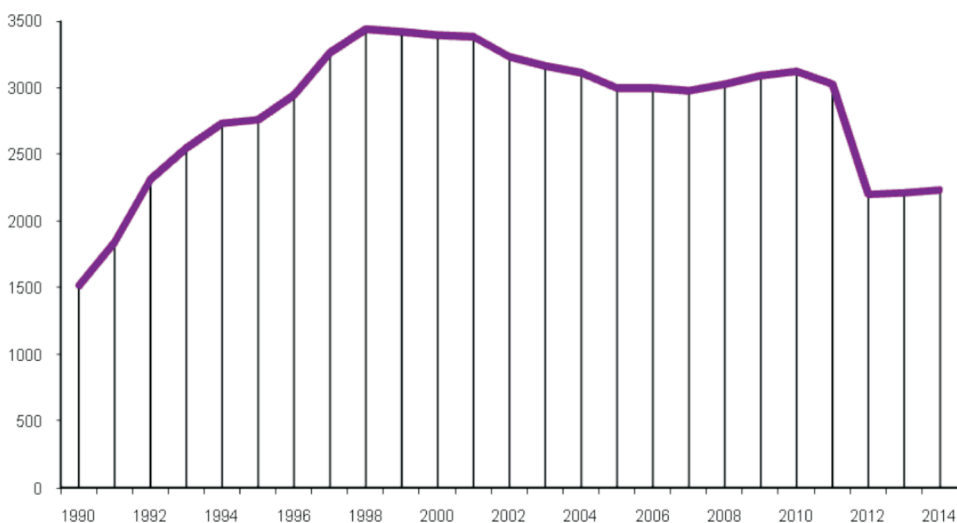
Położenie Jasła w widłach trzech rzek powoduje, że sprawa zabezpieczenia przed powodzią zasługuje na szczególną uwagę. Powodzie, które nawiedziły nasze miasto w latach: 1987, 1998, 2004, 2006, a szczególnie ta z 2010 roku przypominają, że ochrona przeciwpowodziowa stanowi priorytet w działaniach samorządu miejskiego. W wyniku powodzi 2010 roku straty tylko w mieniu komunalnym wyniosły 40,2 mln zł. Miasto otrzymało z różnych źródeł na usuwanie skutków powodzi kwotę 27,7 mln zł.

W 1987 roku oddano do użytkowania 14,832 km wałów przeciwpowodziowych, w tym na Wistoce – 8,2 km, Jasiołce – 4,775 km i Potoku Warzyckim – 1,857 km. Początkiem lat 90. ze środków budżetu miasta dokończono budowę obwałowań rzeki Wistoki (od oczyszczalni ścieków do ul. Krajowickiej) oraz rzeki Jasiołki (do ul. Konopnickiej). W latach 2006-2008, przy dużym zaangażowaniu władz miejskich, wykonano dalsze obwałowania rzeki Wistoki – 2,775 km i rzeki Ropy – 2,370 km. Natomiast w 2013 roku oddano do użytkowania brakujący 360-metrowy odcinek wałów na Osiedlu Rafineria.

Przedsiębiorczość

Opisana powyżej, a realizowana przez samorząd miejski modernizacja i rozbudowa infrastruktury technicznej i komunalnej w znaczącym stopniu przyczyniła się do ożywienia życia gospodarczego w mieście, a tym samym do poprawy jakości życia mieszkańców.

Działania samorządu miejskiego oraz obowiązująca od stycznia 1989 roku ustawa o działalności gospodarczej dały podwaliny pod rozwój gospodarczy naszego miasta. Na koniec 1990 roku w ewidencji prowadzonej przez Burmistrza Miasta Jasła było zarejestrowanych już 1512 przedsiębiorców. Największą liczbę firm zanotowano w 1998 roku – 3440. Obecnie prowadzona jest Centralna Ewidencja Działalności Gospodarczej (CEIDG), wg której w Jasle na koniec 2014 roku aktywnie prowadzi działalność gospodarczą 2233 przedsiębiorców. W latach 90. ponad 60% firm zajmowało się handlem, obecnie ten odsetek wynosi ok. 33%.

Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą w Jasle w latach 1990-2014 r.

Wprowadzenie początkiem lat 90. zasad rynkowych do gospodarki najbardziej było widoczne w dużych państwowych przedsiębiorstwach. Na przykładzie kilku największych jasielskich zakładów można pokazać proces transformacji w gospodarce. Trzeba jednak zaznaczyć, że władze samorządowe miały niewielki wpływ na przekształcenia gospodarcze w dużych państwowych zakładach pracy.

Gamrat S.A. (fot. ze zbiorów Gamrat S.A.)

Gamrat – powstał w 1937 r. w ramach Centralnego Okręgu Przemysłowego, pod koniec lat 80. zajmował się produkcją specjalną oraz przetwórstwem tworzyw sztucznych, przy zatrudnieniu sięgającym niemal 3000 osób. Po dokonaniu komercjalizacji wydzieleno produkcję specjalną, zbyto zbędny majątek, na którym powstało kilkanaście firm zatrudniających ok. 600 osób, a następnie dokonano prywatyzacji – sprzedano inwestorowi prywatnemu przy zatrudnieniu na poziomie 700 osób. Nowy właściciel dokonał zmian organizacyjnych i zbył Wydział Produkcji Wykładzin jednemu z największych światowych producentów wykładzin – francuskiej Grupie Tarkett.

Polwax S.A. (fot. ze zbiorów Polwax S.A.)

jest Polwax S.A. We wszystkich podmiotach funkcjonujących na terenie dawnej Rafinerii zatrudnienie znajduje około 650 osób.

Pektowin – zakład uruchomiono w 1961 roku. Produkował wina owocowe, przetwory owocowo-warzywne i jako - jedyny w kraju - pektynę z jabłek. W latach 80. wszedł w skład Igloopolu. Bardzo długo pozostawał przedsiębiorstwem państwowym, a następnie jednoosobową spółką Skarbu Państwa. Na początku 2012 roku została zakończona procedura prywatyzacji zakładu, w wyniku której 100% akcji zakładu od Agencji Rozwoju Przemysłu S.A. nabyła spółka NATUREX SA z Francji. Nowy inwestor wstrzymał produkcję wszystkich wyrobów poza pektyną. Planowane są dalsze inwestycje w rozwój produkcji pektyny oraz proszków owocowych.

Pektowin-Naturex (fot. ze zbiorów UMJ)

Huta Szkła w Jasle (fot. ze zbiorów UMJ)

Huta Szkła - rozpoczęła produkcję w 1924 roku. Oprócz szkła technicznego i gospodarczego huta produkuje, jako jedyna w kraju, szkło witrażowe metodą tradycyjną. W latach 90. huta weszła w skład KHS, która jako jedna z pierwszych czterech spółek trafiła na Warszawską GPW. Od 2013 roku Syndyk KHS „KROSNO” S.A. w upadłości likwidacyjnej ogłasza kolejne przetargi na sprzedaż dla jednego nabywcy 100% akcji spółki Huta Szkła w Jasle. Do tej pory nie udało się znaleźć nabywcy. Huta planuje utrzymać dotychczasowy profil produkcji oraz dotychczasowy poziom zatrudnienia.

Poszukiwania Nafty i Gazu – zakład powstał w 1953 roku. Był jedną z czołowych firm wiertniczych w kraju. Z zakładu wydzielono część transportową oraz geologiczną. W wyniku przekształcenia organizacyjnego, z dniem 1 lutego 2013 roku na bazie dotychczas samodzielnych firm (w tym Poszukiwania Nafty i Gazu Jasło S.A.) powstał jeden nowy podmiot gospodarczy pod nazwą EXALO Drilling S.A. z siedzibą w Pile.

Niektóre mniejsze przedsiębiorstwa państwowe udało się przekształcić na bazie prywatyzacji pracowniczej, a były to następujące zakłady: Fabryka Armatur JAFAR S.A. (1994), Trans-Wiert Sp. z o.o. (2002), Jasielskie Przedsiębiorstwo Robót Drogowo-Mostowych Sp. z o.o. (2001), Przedsiębiorstwo Robót Inżynieryjnych i Melioracyjnych Sp. z o.o. (2002), Przedsiębiorstwo Budownictwa Komunalnego Sp. z o.o. (2002). Niestety w wyniku wdrożonych procesów likwidacyjnych oraz upadłościowych z gospodarczej mapy miasta Jasła zniknęły: Spółdzielnia Inwalidów Jasiołka, Mleczarnia, Jasan, Spółdzielnia Inwalidów Przyszłość, Transbud, Okręgowy Zakład Transportu i Maszyn Drogowych, Szklarsko-Mineralna Spółdzielnia Pracy, Foto-Pam, ZPC Liwocz, Spółdzielnia Odbudowa, Elektrometal, Wojewódzka Spółdzielnia Ogrodniczo-Pszczelarska, Naftobudowa 2, Wojewódzkie Przedsiębiorstwo Handlu Wewnętrznego, Przedsiębiorstwo Transportu Handlu Wewnętrznego, Naftobudowa 3, Przedsiębiorstwo Handlu Spożywczego, Fabryka Domów, Zakłady Płyt Wiórowych, Przedsiębiorstwo Budownictwa Rolniczego, Cegielnia Jasło.

W wyniku sprzyjającego dobrego klimatu gospodarczego w Jasle powstały nowe firmy, do nich należą między innymi: zakłady Grupy Nowy Styl: Top-Styl, Chrom-Styl, Baltic Wood, Nowy Styl Sp. z o.o., Fabryka Mebli (obecnie w zakładach Grupy Nowy Styl na terenie Jasła pracuje około 1700 osób), PPHU ASTRA Sp. z o.o. – producent słodczy, Firma BIK – producent pił tarczowych, Drukarnia Jasło, Drukarnia Flexodruk, Dagmara Sp. z o.o., Celpap Sp. z o.o., Telgam S.A., DeltaTech Electronics. Obecnie na terenie miasta Jasła działa 290 podmiotów gospodarczych posiadających osobowość prawną.

EXALO Drilling S.A. (fot. ze zbiorów UMJ)

Po likwidacji dużych państwowych przedsiębiorstw handlu hurtowego ich rolę przejęły firmy z prywatnym kapitałem. Na początku transformacji gospodarczej najwięcej firm zajmowało się handlem. W lipcu 1990 r. miasto przejęło od PSS „Społem” plac targowy. Na targowisku prowadzony był handel produktami rolnymi i zwierzętami gospodarskimi. Decyzją władz miejskich targowisko to zostało przeniesione na osiedle Kaczorowy. Teren po targowicy zwierząt został wyasfaltowany. Ustawiono na nim stoły do handlu oraz wybudowano 40 pawilonów handlowych. Dopiero pod koniec lat 90. w Jaśle pojawiły się sklepy wielkopowierzchniowe. Obecnie funkcjonują w mieście duże markety: Galeria Jaśło, Lidl, Kaufland, Biedronka (4 markety), Żabka, MPM (7 marketów), Mrówka, Carrefour (2 markety), PSS (15 sklepów), MerkuryMarket, AES, Majster.

W Jaśle jest bardzo dobrze rozwinięta sieć usług bankowych. Działa 17 banków oraz 6 SKOK-ów. Większość z nich funkcjonuje jako oddziały lub filie.

Kultura

Miasto 25 lat temu przejęło i nieustannie prowadzi trzy instytucje kultury: Jasielski Dom Kultury, Miejską Bibliotekę Publiczną w Jaśle oraz Muzeum Regionalne w Jaśle finansowane dotychczas z budżetu państwa. Wówczas wiele środowisk wyrażało obawy, że to rozwiązanie unicestwi kulturę. Wskazywała na to głównie słaba kondycja finansowa gmin oraz brak doświadczenia w samodzielnym zarządzaniu kulturą. Powierzenie samorządom zadań z zakresu upowszechniania kultury, zdało egzamin.

Miasto każdego roku ze swojego budżetu przekazuje instytucjom kultury dotacje podmiotowe i celowe na prowadzenie działalności. Środki finansowe przeznaczane z budżetu miasta na kulturę systematycznie wzrastają. Wiąże się to ze zwiększonym zakresem zadań oraz z koniecznością wymiany i nabycia lepszego, nowoczesnego wyposażenia i sprzętu technicznego.

Jasielski Dom Kultury

Początek działalności Jasielskiego Domu Kultury datuje się na 1 maja 1950 roku. Wówczas był to Powiatowy Dom Kultury. Obecna nazwa funkcjonuje od 1975 roku. Od samego początku działały tu amatorski ruch artystyczny i zespoły folklorystyczne. Organizowane były Jasielskie Okółki, które szybko zyskały ogólnopolską sławę. W przeciągu tych lat powstały dziecięce i młodzieżowe zespoły wokalne i taneczne, działa koło recytatorskie i plastyczne. JDK może pochwalić się laureatami wielu konkursów krajowych i międzynarodowych w tych dziedzinach artystycznych. W 2013 roku przy Jasielskim Domu Kultury powstał big band Jass Brass Consort, grający światowe standardy jazzowe. Od samego początku istnienia JDK przygotowywane jest dla artystów amatorów, Biennale Sztuki Ludowej i Nieprofesjonalnej.

W JDK kilkanaście razy w roku organizowane są wystawy malarstwa, fotografii i rzeźby. Od 23 lat placówka organizuje Jasielskie Spotkania Muzyczne dla koneserów muzyki klasycznej. W ramach Spotkań wspólnie z Państwową Szkołą Muzyczną I st. organizowany jest Ogólnopolski Konkurs Młodych Instrumentalistów, który każdego roku przyciąga ponad 100 uczestników z całej Polski. Tradycją jest także Konkurs Kolęd i Pastorałek „Na nutę kantyczek”. Przez 15 lat, od 1997 roku JDK wraz z kościołem Ojców Franciszkanów był organizatorem akcji charytatywnej „Noworoczny Dar”. Pieniądze zbierane podczas kwesty ulicznej oraz występów uczniów jasielskich szkół i przedszkoli przekazywane były na potrzeby Szpitala Specjalistycznego w Jaśle. W 2013 roku akcja została przeniesiona na czerwiec i zmieniła nazwę na Antoniański Dar Serca.

Fot. ze zbiorów Jasielskiego Domu Kultury

Modernizacja Jasielskiego Domu Kultury - 2015 r.

Wizualizacja - M. Łachańska

W ostatnich latach do stałej oferty placówki doszły m.in. takie wydarzenia jak: Majowa Noc z JDK, Jesienne Spotkania z Teatrem, Wakacyjne Czwartki Artystyczne, Zimowa Akademia Artystyczna (skierowane do najmłodszych) oraz interaktywny projekt „Wakacje ze sztuką”, który odbywa się w Parku Miejskim. Cykliczną formą spotkań z przedstawicielami świata artystycznego, twórczego, naukowego i turystycznego jest działająca od 2010 roku Studnia Kulturalna.

W 2013 r. oferta kulturalna placówki została wzbogacona o JasMaty – Jasielskie Jazzowe Klimaty, festiwal poświęcony Jerzemu "Dudusiowi" Matuszkiewiczowi. We wrześniu 2014 r. rozpoczęło swoją działalność kino JDK.

Rok 2015 to szczególny moment dla Jasielskiego Domu Kultury. Po 40 latach budynek JDK doczekał się rozbudowy i przebudowy. Placówka, która zostanie oddana do użytku jesienią 2015 roku będzie nie tylko nowoczesna i piękna, ale także wzbogaci swoją ofertę kulturalną o kolejne propozycje.

Miejska Biblioteka Publiczna w Jaśle

Zapewnia bezpłatny i szeroki dostęp do literatury i wiedzy. Odwiedza ją około 172 tys. osób rocznie. Zbiory MBP w Jaśle to ponad 126 tys. jednostek, w tym także książek mówionych (audiobooków), elektronicznych (e-booków). Na półki trafia 90 nowości tygodniowo, w wypożyczalni Biblioteki Głównej oraz trzech filiach zarejestrowanych jest prawie 11 tys. czytelników, co oznacza że ze zbiorów korzysta statystycznie co trzeci mieszkaniec Jasła.

Biblioteka jest w pełni skomputeryzowana, co oznacza, że wszystkie czynności związane z obsługą czytelników i udostępnianiem zbiorów odbywają się przez system elektroniczny. Działają bazy danych, w tym Bibliografia Jasła i powiatu jasielskiego, prowadzona od 2000 roku, baza Dokumentów Życia Społecznego oraz czytelnia internetowa IBUKLibra. Użytkownicy mogą nie tylko bezpłatnie skorzystać z Internetu, lecz także nauczyć się obsługi komputerów, tabletek, bezpiecznego korzystania z programów i aplikacji, a nawet podstaw programowania.

Jednym z najważniejszych zadań biblioteki jest edukacja kulturalna. Wieloletnie doświadczenie, a zarazem otwarcie na nowatorskie formy działania i realizacja około 60 projektów przy wsparciu funduszy samorządowych, krajowych i europejskich, a także wielu partnerów i sprzymierzeńców, pozwoliły uczynić bibliotekę instytucją o niepowtarzalnym charakterze, z szeregiem oryginalnych imprez i kreatywnych form edukacyjnych. Działają kluby dla dzieci, młodzieży i dorosłych, odbywają się dyskusje poświęcone literaturze, happeningi i gry uliczne, organizowane są spotkania autorskie, koncerty piosenki poetyckiej, lekcje i warsztaty. Swoje miejsce mają tu czytające rodziny, miłośnicy podróży, artyści ludowi.

Najważniejsze nagrody MBP w Jaśle to m.in. medal „Bibliotheca Magna Perennisque”, nagroda główna i wyróżnienia w ogólnopolskim konkursie „Z ekonomią na ty” organizowanym przez Narodowy Bank Polski i Bibliotekę Narodową, główne nagrody i wyróżnienia w ogólnopolskich i wojewódzkich konkursach „Tydzień Bibliotek”, „Mistrz Promocji Czytelnictwa” oraz 10 nagród w ogólnopolskiej kampanii „Cała Polska czyta dzieciom”.

Akcja bicia rekordu we wspólnym czytaniu
(fot. ze zbiorów MBP w Jaśle)

Muzeum Regionalne w Jaśle

Okres ostatniego ćwierćwiecza był dla Muzeum Regionalnego okresem szczególnym. Po zakończeniu rozbudowy i adaptacji dla potrzeb muzealnych dawnego domu jasielskiego lekarza i kolekcjonera Stanisława Kadyiego, w lipcu 1991 roku oddana została do użytku nowa siedziba tej instytucji. Tam urządzone zostały na dwóch kondygnacjach stałe ekspozycje: etnograficzna, artystyczno-historyczna, a także ukazująca stylowe wnętrza mieszczańskie z przełomu XIX i XX wieku. W budynku Muzeum powstała sala wystaw czasowych, gdzie corocznie organizuje się od 6–8 wystaw, a także pomieszczenia magazynowe, gdzie przechowuje się zbiory i archiwalia. Okres ostatnich 25 lat był niezwykle owocny pod względem wzrostu liczby eksponatów i archiwaliów. W roku 2015 zbiory przekroczyły liczbę 22 tys., co oznacza ponad 42-krotny wzrost od chwili powstania tej instytucji. Muzeum rozrosło się też strukturalnie i aktualnie posiada trzy działy merytoryczne: etnografii, historyczny i sztuki. W 1991 roku jasielskie Muzeum nawiązało współpracę z Vlastivednem Muzeum w Trebiszowie na Słowacji i efektem tej współpracy jest łącznie 46 wystaw czasowych, w tym 23 wystawy z własnych zbiorów Muzeum, ukazujących historię i etnografię regionu Pogórza, a także sztukę współczesnych lokalnych artystów. Współpraca z muzeami w Trebiszowie i Humennem na Słowacji okazała się nie tylko dobrą zagraniczną promocją tej instytucji, a także miasta Jaśle.

Lekcja muzealna (fot. ze zbiorów Muzeum Regionalnego w Jaśle)

Sport i rekreacja

Na mocy ustawy z 1990 r. gmina została zobowiązana do utrzymywania własnym kosztem placówek kultury fizycznej. Miasto przejęło Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji z zadłużeniem, które udało się spłacić oraz ukończyło budowę basenu kąpielowego oddanego do użytku mieszkańców w maju 1993 r.

W ostatnim 25-leciu władze miasta położyły duży nacisk na budowę nowych i modernizację istniejących obiektów sportowych. W 2000 roku głównymi obiektami sportowymi miasta Jasła były: hala sportowa (rok budowy - 1974 r.), sztuczne lodowisko (1979 r.) basen otwarty (1993 r.), budynek szatniowy basenu i siłowni (1993 r.) oraz stadion sportowy z budynkiem szatniowym przy ul. Śniadeckich.

Pierwszymi samorządowymi inwestycjami, które zakończono w 2002 roku były kryta pływalnia oraz korty tenisowe wybudowane na terenie MOSiR-u przy ul. Sikorskiego. W 2006 roku wybudowano zaplecze szatniowe dla stadionu na osiedlu Jasła-Hankówka. W następnym roku przejęto od Rafinerii Jasła stadion przy ul. Sportowej, a remont budynku i trybun sportowych zakończono w 2014 roku. W 2010 r. zakończono modernizację stadionu przy ul. Śniadeckich. W roku 2009 zakupiono nowe sztucznie mrożone lodowisko, którego powierzchnię po dwóch latach powiększono do 800 m². Od 2010 roku budowano i modernizowano wiele obiektów sportowych: boisko wielofunkcyjne ze sztuczną nawierzchnią, dwa boiska sportowe „Orlik”, stadion przy ul. Rzemieślniczej i Floriańskiej, boisko do piłki siatkowej na osiedlu Kaczorowy; boisko wielofunkcyjne na osiedlu Gamrat; skatepark na Ogródku Jordanowskim; tor BMX i park linowy na osiedlu Gądky; basen otwarty MOSiR; główną halę sportową MOSiR oraz teren rekreacyjny przy ul. Kwiatowej. Obecnie trwają prace nad kolejną inwestycją sportową, jaką będzie Podkarpackie Centrum Sportów Walki.

Kryta pływalnia (fot. ze zbiorów UMJ)

Tor BMX (fot. ze zbiorów UMJ)

Teren rekreacyjny przy ul. Kwiatowej (fot. ze zbiorów UMJ)

W latach 1990 – 2015 samorząd jasielski stale wspierał działalność jasielskich klubów sportowych. W ramach dotacji celowych dofinansowywane są zadania realizowane przez kluby. Corocznie na wsparcie dla klubów przeznaczają się w budżecie miasta Jasła kilkaset tysięcy złotych. Wsparcie udzielane jest w następujących dyscyplinach sportowych: piłka nożna, piłka siatkowa, sporty walki (judo, karate), pływanie, narciarstwo, tenis stołowy, sporty rowerowe. Większość klubów sportowych utrzymuje stały dobry poziom sportowy. Stale rośnie popularność judo i karate – sporty walki trenuje w naszym mieście ponad 500 osób. Ostatnie lata działalności klubów to sukcesy głównie w sportach indywidualnych (judo, karate, narciarstwo biegowe) oraz w młodzieżowych grach zespołowych (piłka nożna, siatkówka).

Corocznie wsparcie finansowe otrzymuje ponad 30 imprez sportowych o zasięgu międzynarodowym, krajowym, regionalnym i lokalnym. Dużą popularnością cieszą się programy sportowe organizowane przez władze samorządowe np. program Trenera Osiedlowego organizowany w okresie letnim, program Zima na Sportowo realizowany w okresie zimowym, czy najnowszy Tenisa 10 - bezpłatne zajęcia z tenisa ziemnego dla dzieci.

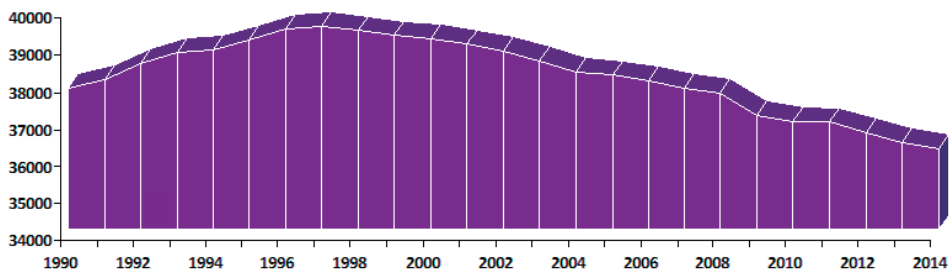
Sprawy społeczne

Wszystkie działania, zarówno te inwestycyjne, jak i te „miękkie”, które podejmuje samorząd, skoncentrowane są na kapitale ludzkim. Kluczową sprawą jest inwestowanie w rozwój człowieka na każdym etapie życia. Samorząd zapewnia odpowiednie warunki do zdobywania wiedzy, sprawuje opiekę społeczną nad grupą ludzi potrzebujących pomocy, współtworzy odpowiednie warunki mieszkaniowe (mieszkalnictwo socjalne), a także angażuje się w zwiększanie aktywności społecznej wszystkich grup wiekowych.

Jednakże z pozycji samorządu miejskiego nie można wpłynąć na procesy społeczno-gospodarcze zachodzące w naszym kraju. Podobnie, jak w większości polskich miast, także w Jasle występują niekorzystne procesy demograficzne, które głównie dotyczą ludzi młodych opuszczających swoje rodzinne miasto, wynika to między innymi z konsekwencji transformacji ustrojowej z 1989 r.

Demografia

Niezbędnym do pokazania spraw związanych z kapitałem ludzkim konieczne jest pokazanie trendów demograficznych, które miały miejsce w ostatnim 25-leciu w Jasle. W 1990 roku liczba mieszkańców Jasła wynosiła 37.826. W 1997 nasz gród liczył 39.476 osób. Od tego czasu liczba mieszkańców z roku na rok malała. Na koniec 2014 roku w Jasle mieszkało 36.197 osób.

Liczba mieszkańców Jasła w latach 1990 - 2014

Dla dokładniejszego zobrazowania procesów demograficznych poniżej przedstawiamy dane z ostatnich kilku lat. W latach 2009-2013 dynamika liczby ludności na terenie miasta Jasła wykazuje spadek. W ciągu ostatnich pięciu lat liczba ludności zmniejszyła się o 739 osób. Według prognoz GUS do roku 2035 liczba mieszkańców powiatu jasielskiego spadnie o 11,3 tys. osób, zatem zmniejszy się także populacja miasta. Spadek liczby ludności ma bezpośredni związek ze zmianą modelu rodziny. Rzadziej zawierane są małżeństwa i dominuje model rodziny z jednym dzieckiem.

Lata	Ludność ogółem	Małżeństwa	Urodzenia	Zgony		Przyrost naturalny (os.)	Współczynnik przyrostu naturalnego [‰]
				ogółem	niemowląt		
2009	37 102	242	320	292	3	370	3,20
2010	36 932	275	354	316	0	38	1,03
2011	36 918	204	322	295	2	27	0,73
2012	36 641	202	305	334	0	-29	-0,79
2013	36 363	186	304	316	1	-12	-0,33

Na ogólną liczbę ludności miasta Jasła duży wpływ mają także migracje ludności. Z analizy danych GUS wynika, iż saldo migracji (różnica między liczbą osób, które napłynęły a liczbą osób, które opuściły dane terytorium) w roku 2013 roku było ujemne i wynosiło - 269 osób, podczas gdy w 2012 roku wynosiło - 249. Zwiększyła się ujemna wartość wskaźnika salda migracji, która w 2013 roku wyniosła -7,4 ‰, podczas gdy w 2012 roku wynosiła - 6,8 ‰. Na uwagę zasługuje również zmiana kierunku odpływu ludności: zwiększyła się liczba emigrujących za granicę, a zmniejszyła liczba wyjeżdżających do innych regionów Polski.

Lata	Napływ [os.]			Odpływ [os.]			Saldo migracji [osoby]	Wskaźnik salda migracji [‰]
	ogółem	w tym:		ogółem	w tym:			
		w ruchu wewnętrznym	z zagranicy		w ruchu wewnętrznym	z zagranicy		
2009	258	219	39	491	456	35	-233	-6,3
2010	275	256	19	480	436	44	-205	-5,6
2011	229	207	22	508	477	31	-279	-7,6
2012	224	208	16	473	431	42	-249	-6,8
2013	227	210	17	496	417	79	-269	-7,4

Rynek pracy – stan bezrobocia

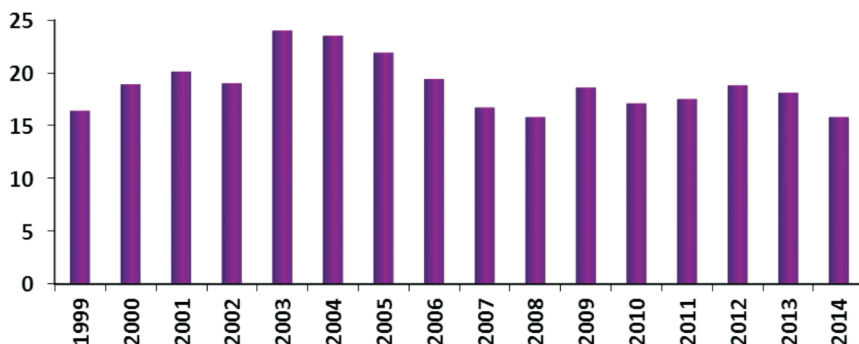
Istotnym zagadnieniem dla mieszkańców Jasła, a także dla władz miasta jest szeroko pojęty rynek pracy. Zaznaczyć trzeba jednak, że samorząd nie jest bezpośrednio odpowiedzialny za tworzenie nowych miejsc pracy, lecz ma za zadanie kreować odpowiednie warunki do ich powstawania.

W 2013 roku w Jasle nastąpił spadek liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym oraz wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym. Wzrósł również wskaźnik obciążenia demograficznego (liczba osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym). Przyczynia się to do powolnego spadku liczby ludności w wieku zdolności do pracy, a w przyszłości może spowodować brak wystarczającej liczby osób, która zapewni byt ludności w wieku emerytalnym.

Lata	Ludność ogółem	Wiek [%]			Wskaźnik obciążenia demograficznego
		przedprodukcyjny	produkcyjny	poprodukcyjny	
2009	37 102	18,0	65,2	16,7	53,3
2010	36 932	17,6	65,2	17,2	53,4
2011	36 918	17,2	65,2	17,6	53,4
2012	36 641	16,9	64,8	18,3	54,3
2013	36 363	16,5	64,3	19,2	55,5

Stopa bezrobocia, czyli procentowy udział liczby bezrobotnych w liczbie ludności aktywnej zawodowo (tzn. pracującej i bezrobotnej), na terenie powiatu jasielskiego na koniec 2014 r. wynosiła 15,9% (spadek w stosunku do 2013 r. o 2,3%), w województwie podkarpackim – 14,8%, a w Polsce – 11,5%. Na terenie miasta Jasła na koniec 2014 r. osób pozostających bez pracy było 2478, w tym 239 osób (9,6%) z prawem do pobierania zasiłku.

Analizując stopę bezrobocia za ostatnie 15 lat można zauważyć, że najwyższe bezrobocie zanotowano w 2003 roku – 24,1% (liczba osób bez pracy na terenie miasta - 4500 osób), najniższe w roku 2014 – 15,9% (liczba osób bez pracy na terenie miasta - ok. 2500).

Procentowa stopa bezrobocia w powiecie jasielskim w latach 1999-2014

Oświata

Jasielski Uniwersytet Dziecięcy (fot. UMJ)

przez Miasto przedszkoli (1992 r.), przekazaniu do prowadzenia szkół podstawowych (1996 r.), reformie strukturalnej systemu oświaty, czyli przekształceniu 8-letnich szkół podstawowych na 6-letnie oraz na utworzeniu gimnazjów (1999 r.).

W ciągu 25 lat władze samorządowe miasta mogą pochwalić się: utworzeniem spójnego systemu kształcenia integracyjnego (Przedszkole Miejskie nr 9, Integracyjna Szkoła Podstawowa nr 12 oraz Gimnazjum nr 2), wysokimi wynikami egzaminów zewnętrznych, bogatą ofertą edukacyjną szkół oraz realizacją wielu programów unijnych w szkołach i wymianą międzynarodową. W ostatnich latach miasto realizuje program „Jasło - Miasto Wiedzy”, w ramach którego prowadzone są dodatkowe zajęcia edukacyjne dla dzieci i młodzieży z Jasła. Są to m.in. Jasielski Uniwersytet Dziecięcy oraz Jasielska Liga Naukowa z LOTOSEM.

Jasielska Liga Naukowa z LOTOSEM (fot. E. Berkowicz)

Zespół Szkół Miejskich nr 1 (fot. UMJ)

Warto zaznaczyć, że wszystkie jednostki oświatowe zapewniają zdrowe żywienie dla dzieci i młodzieży dzięki wysokim standardom wyposażenia i stosowaniu zasad dietyki.

Jednym z najważniejszych zadań realizowanych przez Miasto, zarówno pod względem rangi, jak i wielkości przeznaczanych środków finansowych jest zapewnienie odpowiedniego systemu wychowania i edukacji. Zmiany wprowadzone po 1990 roku doprowadziły do decentralizacji systemu oświaty publicznej polegającej na przejęciu

Spośród wielu zadań oświatowych, które były realizowane warto wymienić: budowę nowego budynku szkoły na osiedlu Rafineria (2004 r.), termomodernizację większości budynków oświatowych (2010-2012), budowę placów zabaw przy szkołach i przedszkolach (od 2010 roku). Przeprowadzono również modernizację bazy dydaktycznej dzięki systematycznie wykonywanym remontom.

Pomoc społeczna

Po reformie z 1990 roku jednym z obowiązków samorządu była realizacja zadań zapewnienia pomocy społecznej. Już 26 lutego 1990 roku w Jasle powstał Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. Od początku swojej działalności Ośrodek udzielał wsparcia mieszkańcom Jasła oraz uczestniczył w kształtowaniu lokalnej polityki społecznej.

W związku ze zmianą przepisów prawnych na przestrzeni lat oraz pojawieniem się nowych wyzwań w sferze zabezpieczenia społecznego Ośrodek, poza zadaniami określonymi ustawą o pomocy społecznej, podjął się realizacji działań wynikających z innych aktów prawnych, w tym w szczególności od 2004 r. ustawy o świadczeniach rodzinnych, od 2005 r. ustawy o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej, od 2006 r. ustawy o dodatkach mieszkaniowych, od 2008 r. ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, od 2011 r. ustawy o systemie oświaty oraz ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz od 2013 r. ustawy prawo energetyczne.

W swojej działalności, poza podejmowaniem standardowych działań wynikających z obowiązków ustawowych, Ośrodek w odpowiedzi na potrzeby mieszkańców, wykorzystuje nowatorskie formy pomocy przy udziale środków rządowych oraz unijnych. Wśród nich wymienić należy liczne kursy zawodowe, treningi i warsztaty, również w zakresie spółdzielczości socjalnej, staże zawodowe, poradnictwo specjalistyczne, mediacje rodzinne, asystenturę rodzinną i dla osób niepełnosprawnych oraz wolontariat. Zrealizowanie tych działań, w dużej mierze umożliwił Program Operacyjny Kapitał Ludzki 2007-2013, w ramach którego od 2008 r. Ośrodek pozyskał środki w wysokości ponad 4 mln złotych.

MOPS jest głównym realizatorem lokalnych programów, w tym gminnego programu wspierania rodzin, miejskiego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz programu działań na rzecz rodzin wielodzietnych „Jasielska Karta Dużej Rodziny”. Posiadacze karty upoważnieni są do m.in. do 50 proc. ulg na korzystanie z miejskich obiektów sportowych, instytucji kulturalnych, komunikacji miejskiej, a także mają pierwszeństwo w przyjęciu do przedszkoli i mogą uzyskać dopłatę do opłaty za wywóz odpadów komunalnych. Obecnie wydanych jest 1321 Jasielskich Kart Dużej Rodziny i 925 Ogólnopolskich Kart Dużej Rodziny.

Ośrodek realizuje ideę kompleksowego wsparcia rodziny, która polega na objęciu rodzin nie tylko pomocą finansową, ale również zabezpieczeniu jej potrzeb pozamaterialnych, które umożliwią przezwycięzenie okresowych trudności i powrót do prawidłowego pełnienia ról społecznych.

Za wieloaspektowe podejście do beneficjentów pomocy społecznej, aktywizację społeczności lokalnej w ramach integracji środowisk oraz nowatorskie rozwiązania w pracy z klientem indywidualnym w dniu 21 listopada 2014 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jasle otrzymał nagrodę specjalną Ministra Pracy i Polityki Społecznej.

Mieszkalnictwo

W wyniku transformacji zadania miasta związane z mieszkalnictwem skoncentrowały się na stworzeniu warunków do budowy lokali mieszkalnych przez inne podmioty oraz na zapewnieniu mieszkań dla najbardziej potrzebujących (mieszkania socjalne).

W 1993 r. Miejski Zarząd Budynków Mieszkalnych został przekształcony w miejską spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością Administrator Budynków Komunalnych, która przejęła czynności administrowania lokalami mieszkalnymi (ok. 1200) i użytkowymi (ok. 60). Usługi utrzymania czystości oraz naprawy i konserwacje budynków i lokali zostały zlecone prywatnym firmom zewnętrznym.

Budynek TBS przy ul. Krasieńskiego (fot. ze zbiorów TBS-ABK Sp. z o.o.)

W 1999 roku na bazie spółki utworzono Towarzystwo Budownictwa Społecznego, którego statut oraz stworzone preferencyjne warunki kredytowe pozwoliły na uruchomienie budownictwa czynszowego z 30% dofinansowaniem z budżetu miasta. W ramach tego modelu finansowania wybudowano w Jasle 30 mieszkań przy ul. Szajnochy. Budownictwo czynszowe było kontynuowane przy ul. Krasieńskiego, gdzie do 2005 r. wybudowano 127 mieszkań. Równocześnie adaptowano strychy i nadbudowy budynków (ul. 1 Maja 6, 3 Maja 17, Kościuszki 31, Rynek 6), gdzie łącznie wybudowano 20 mieszkań.

Budynek socjalny przy ul. Sroczyńskiego (fot. ze zbiorów TBS-ABK Sp. z o.o.)

W 2010 r. zostało wybudowanych 16 socjalnych lokali mieszkalnych przy ul. Sroczyńskiego.

Obecnie TBS-ABK Sp. z o.o. przygotowuje budowę budynku mieszkalno - usługowego przy ul. 3 Maja 14, gdzie planuje się wybudować 8 lokali mieszkalnych.

W przeciągu 25 lat zasób mieszkań komunalnych z 1200 zmniejszył się do 315 mieszkań, na skutek zastosowania 90% bonifikat przy ich sprzedaży. Utworzone wspólnoty mieszkaniowe w pełni zdały egzamin z zarządzania swoją własnością i pomimo wcześniejszych obaw, dzisiaj budynki wspólnot są wzorowo utrzymywane pod względem technicznym i estetycznym.

Aktywność mieszkańców

Na przestrzeni 25 lat istnienia samorządu terytorialnego, w dziedzinie budowy kapitału społecznego zaszły kolosalne zmiany. Idea samorządności sprzyja społecznej aktywności. Powstające stowarzyszenia, fundacje, organizacje społeczne, zaliczane do tzw. trzeciego sektora (NGO) to obecnie niekwestionowana szansa na rozwój każdej lokalnej społeczności.

Rada Seniorów Miasta Jasła (fot. ze zbiorów UMJ)

W Jasle do najdłużej działających i współpracujących z samorządem terytorialnym stowarzyszeń należą m.in.: Stowarzyszenie Miłośników Jasła i Regionu Jasielskiego, Stowarzyszenie Animatorów Kultury „Kolejarz”, prowadzące orkiestrę dętą i chór Echo, Polskie Towarzystwo

Numizmatyczne Oddział w Jasle, ZHP, Światowy Związek Żołnierzy AK, Związek Sybiraków, PCK, PKPS, Stowarzyszenie „Niebieski Parasol”, klub piłkarski Czarni-Jasło 1910. Do grona tych liderów dołączają nowe organizacje: Fundacja im. Stefanii Woytowicz, Jasielskie Stowarzyszenie Uniwersytetu Trzeciego Wieku, Stowarzyszenie Consensus, Stowarzyszenie im. Senatora Stanisława Zajęca, Jasielskie Stowarzyszenie Przedsiębiorców, Stowarzyszenie im. profesora Romana Saphiera, Stowarzyszenie Społeczno - Kulturalno - Oświatowe Kalokagatia, Jasielskie Stowarzyszenie Winiarzy "Vinum pro cultura", Nieformalna Grupa Artystów Plastyków Plaży oraz wiele innych, działających w różnych dziedzinach życia społecznego miasta.

Młodzieżowa Rada Miejska (fot. ze zbiorów UMJ)

Międzynarodowy Festiwal Sportu w Jasle (fot. UMJ)

Efektem wzrastającej aktywności społecznej mieszkańców Jasła jest niedawne utworzenie Młodzieżowej Rady Miejskiej i Rady Seniorów Miasta Jasła.

Współpracę Miasta z NGO corocznie określa przyjęty przez Radę Miejską Jasła roczny program współpracy. Do najważniejszych przedsięwzięć realizowanych wspólnie przez NGO i jednostki organizacyjne Miasta Jasła należą m.in.: konkurs fotograficzny Jasielskiego Stowarzyszenia Miłośników Jasła i Regionu Jasielskiego „Jasło moje miasto”, Jasielski Uniwersytet Trzeciego Wieku, Jasielski Uniwersytet Dziecięcy, Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy, Jarmark Antoniański, Dni Jasła, Marsz Pamięci ZHP, Festiwal Sportu w Jasle oraz Międzynarodowe Dni Wina.

Współpracę Miasta z NGO corocznie określa przyjęty przez Radę Miejską Jasła roczny program współpracy. Do najważniejszych przedsięwzięć realizowanych wspólnie przez NGO i jednostki organizacyjne Miasta Jasła należą m.in.: konkurs fotograficzny Jasielskiego Stowarzyszenia Miłośników Jasła i Regionu Jasielskiego „Jasło moje miasto”, Jasielski Uniwersytet Trzeciego Wieku, Jasielski Uniwersytet Dziecięcy, Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy, Jarmark Antoniański, Dni Jasła, Marsz Pamięci ZHP, Festiwal Sportu w Jasle oraz Międzynarodowe Dni Wina.

Słowo na zakończenie

25 lat samorządu to okres, w którym dokonało się wiele przemian w różnych dziedzinach życia społecznego i gospodarczego miasta. Pomimo wszelkich starań nie udało się z pewnością przedstawić w tej publikacji wszystkich aspektów, w których czynnie uczestniczył samorząd miejski. W przypadku Jasła na uwagę zasługuje z pewnością duży wysiłek samorządu zainwestowany w uzupełnienie zaległości w infrastrukturze komunalnej (wodociągi, kanalizacja, drogi, zabezpieczenie przeciwpowodziowe, gospodarka odpadami komunalnymi).

Nie sposób pominąć roli samorządu w kształtowaniu systemu edukacyjnego w mieście. Podniesienie jakości kształcenia i wyższy standard bazy dydaktycznej zaowocował jednym z najlepszych wyników nauczania jasielskich szkół podstawowych i gimnazjów w województwie podkarpackim.

Mijające 25 lat to także duży wkład samorządu w stwarzanie dobrych warunków do podejmowania działalności gospodarczej na terenie miasta. Każdy, kto chce rozpocząć działalność gospodarczą, otrzymuje wszechstronną pomoc niezależnie od wielkości podejmowanej inwestycji.

Kapitał ludzki jest dla miasta najistotniejszy, dlatego inwestowanie w rozwój mieszkańców jest jednym z nadrzędnych zadań samorządu. Miasto wspiera działania na rzecz rozwoju edukacji przez całe życie, kultury i sportu poprzez tworzenie odpowiednich warunków technicznych i organizacyjnych (budowa i modernizacja obiektów sportowych, rekreacyjnych, kulturalnych).

Rola samorządu jest ściśle określona w przepisach prawnych, nie ma on wpływu na wszystkie dziedziny życia społecznego, jednak patrząc z perspektywy minionych 25 lat można stwierdzić, że wprowadzenie w 1990 roku instytucji samorządu terytorialnego znacząco wpłynęło na poprawę jakości życia mieszkańców naszego miasta, co staraliśmy się pokazać w niniejszej publikacji.